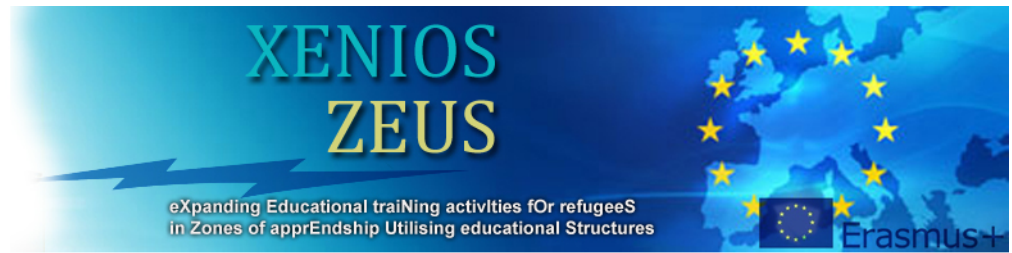

Erasmus+

**EDUCATIONAL SUPPORT
MATERIAL FOR CHILDREN
UNIVERSITY OF WESTERN
MACEDONIA
IN GREEK**

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Γλωσσικό Υποστηρικτικό Υλικό

Συντάκτες:

Κώστας Δ. Ντίνας, καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Νεκταρία Παλαιολόγου, αναπλ. καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Άννα Χατζηπαναγιωτίδη, αναπλ. καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Frederick, Κύπρος
Μυρτώ Ντίνα, φιλόλογος, μεταπτυχιακή φοιτήτρια

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Θεσσαλονίκη 2017

Προλεγόμενα.....	5
<i>Εισαγωγικά.....</i>	<i>5</i>
<i>Εννοιολογικές διασαφήσεις.....</i>	<i>7</i>
<i>Διαπολιτισμικές στρατηγικές και ο ρόλος των νηπιαγωγών.....</i>	<i>10</i>
<i>Η εμπλοκή των γονέων.....</i>	<i>17</i>
<i>Το προτεινόμενο υλικό.....</i>	<i>19</i>
1η ενότητα.....	23
«Γνωρίζω τον εαυτό μου και τους άλλους».....	23
1η Υποενότητα.....	24
2 ^η Υποενότητα.....	27
3 ^η Υποενότητα: «Το Άλμπουμ μου».....	31
2^η ενότητα.....	36
«Μου αρέσει – Δε μου αρέσει».....	36
1 ^η Υποενότητα: «Φρούτα».....	37
2 ^η Υποενότητα: «Παιχνίδια».....	40
3 ^η Υποενότητα: «Φαγητά».....	42
4 ^η Υποενότητα: «Μουσική».....	45
3^η Ενότητα:.....	48
«Κάνω – φτιάχνω...».....	48
1 ^η Υποενότητα: «Καθημερινές δραστηριότητες».....	49
2 ^η Υποενότητα: «Τι κάνω στο σπίτι μου».....	52
3 ^η Υποενότητα: «Τι κάνω στο νηπιαγωγείο».....	54
4η Ενότητα:.....	56
«Παίρνω – Δίνω – Αγοράζω – Πουλάω».....	56
1η Υποενότητα: «Επίσκεψη στο περίπτερο της γειτονιάς».....	57
2 ^η Υποενότητα: «Επίσκεψη στη λαϊκή αγορά».....	59
5^η ενότητα:.....	63
«Σώμα – Υγεία – Αθλητισμός».....	63
1 ^η Υποενότητα: Γνωρίζω και φροντίζω το σώμα μου.....	64
2 ^η Υποενότητα: Χτίζω ένα υγιές σώμα.....	67
3 ^η Υποενότητα.....	69
4 ^η Υποενότητα: Αθλητισμός.....	72

6 ^η Ενότητα	75
«Ρούχα – Φαγητά».....	75
1 ^η Υποενότητα: Ρούχα	76
2 ^η Υποενότητα: Φαγητά	81
Ενότητα 7 ^η	86
«Διασκεδάζω – Παίζω παιχνίδια – Τηλεόραση».....	86
1 ^η Υποενότητα: Διασκεδάζω – Παίζω παιχνίδια	87
3 ^η δραστηριότητα «Περνά – περνά η μέλισσα»	90
2 ^η Υποενότητα: Τηλεόραση	92
Ενότητα 8 ^η	97
«Γιορτές».....	97
1 ^η Υποενότητα: Χριστούγεννα.....	98
2 ^η Υποενότητα: Πάσχα	103
3 ^η Υποενότητα «Γενέθλια».....	106
4 ^η Υποενότητα: Πρωτομαγιά.....	109
Ενότητα 9 ^η	112
«Μέσα Συγκοινωνίας»	112
Ενότητα 10 ^η	119
«Επαγγέλματα».....	119

Προλεγόμενα

Εισαγωγικά¹

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 η ελληνική κοινωνία βρίσκεται αντιμέτωπη με μια νέα πραγματικότητα, την οποία άλλες περιοχές του πλανήτη είχαν βιώσει αρκετά νωρίτερα: όλο και περισσότερο, όλο και περισσότεροι «ξένοι» «εισβάλλουν» με κυμαινόμενες αυξομειώσεις στο εσωτερικό της. Οι «ξένοι» αυτοί, με πολύ διαφορετικά μεταξύ τους εθνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά, είναι είτε οικονομικοί μετανάστες είτε πρόσφυγες —πολιτικοί κυρίως παλιότερα, πρόσφυγες πολέμου εσχάτως. Η είσοδος όλων αυτών στη χώρα δημιούργησε για την Ελλάδα μια νέα πραγματικότητα ανισότιμης πολυγλωσσίας - πολυπολιτισμικότητας σε ένα έθνος-κράτος εντυπωσιακά ομοιογενές γλωσσικά και πολιτισμικά.²

Οι εκπαιδευτικές επιπτώσεις αυτής της νέας κατάστασης υπήρξαν επίσης πολύ σημαντικές: η όλο και πιο συχνή και έντονη παρουσία στις σχολικές τάξεις αλλόγλωσσων παιδιών και φορέων ενός άλλου πολιτισμού ξάφνιασε οδυνηρά την ελληνική κοινωνία, η οποία μόλις τώρα αρχίζει να συνειδητοποιεί τα νέα δεδομένα, καθώς δεν ήταν έτοιμη για μια τέτοια αλλαγή.³ Το ίδιο ανέτοιμο φυσικά και προσαρμοσμένο στην παλιά ομοιογενή κατάσταση ήταν και το σύνολο του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Εδώ και λίγα χρόνια η επίσημη πολιτεία κατανοώντας την ανάγκη προσαρμογής στα νέα δεδομένα επιχείρησε αλλαγές με μια σειρά

¹ Το κείμενο δανείζεται αρκετά στοιχεία από το: Ντίνας, Κ. 2002. Διαπολιτισμική Γλωσσική Αγωγή στο σύγχρονο ελληνικό νηπιαγωγείο. Στο: ΥΠ.Ε.Π.Θ – Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (επιμ.) Διάλογος για το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών. Κοζάνη: ΥΠ.Ε.Π.Θ – Π.Ι., σσ. 81-92

² Κογκίδου, Δ., Τρέσσου-Μυλωνά, Ε. & Γ. Τσιάκαλος. (1997). Κοινωνικός αποκλεισμός και εκπαίδευση: η περίπτωση γλωσσικών μειονοτήτων στη δυτική Θεσσαλονίκη. Στο: Σκούρτου Ε. (επιμ) *Θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης*. Αθήνα: Νήσος. Χριστίδης, Α.-Φ. Γλωσσική εκπαίδευση και γλωσσικός αποκλεισμός στο www.komvos.edu.gr/glwssa/Odigos

³ βλ. Χριστίδης, Α.-Φ. *όπ.*

εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων (1998-99, 2011). Τα Πανεπιστήμια της χώρας ευαισθητοποιούνται κι αυτά και προσανατολίζουν την ερευνητική τους δραστηριότητα σε θέματα διαπολιτισμικότητας και έχουν να πουν τον δικό τους λόγο και να καταθέσουν τη δική τους συμβολή και πρόταση.

Σ' αυτή τη συζήτηση που έχει ανοίξει και τον προβληματισμό που αναπτύσσεται συνεισφέρουμε και εμείς καταθέτοντας την άποψη που τείνει να διαμορφωθεί στο Τμήμα μας, στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών της Παιδαγωγικής Σχολής της Φλώρινας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, και προτείνοντας συγκεκριμένες στρατηγικές για τη γλωσσική εκπαίδευση σε ένα διαπολιτισμικό νηπιαγωγείο στην Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα. Η έμφαση στη γλωσσική αγωγή είναι αυταπόδεικτη, καθώς οποιαδήποτε δραστηριότητα ή ενασχόληση με όποιο άλλο γνωστικό αντικείμενο περνάει μέσα από τη χρήση της γλώσσας και άρα η προσοχή του σχολείου και ιδιαίτερα της νηπιαγωγού⁴ πρέπει να είναι ιδιαίτερα οξυμένη πάνω στον τομέα της γλωσσικής αγωγής παιδιών που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα, καθώς η σχολική αποτυχία ιδιαίτερα στις μικρές ηλικίες⁵ έχει άμεση σχέση με τη γλωσσική αποτυχία⁶. Αν επομένως επιδιώκουμε την «ακίνδυνη» κοινωνική ενσωμάτωση όλων όσοι προέρχονται από γλωσσικά περιβάλλοντα που είναι διαφορετικά από αυτό της κυρίαρχης γλώσσας, για να οικοδομήσουμε μια αλληλεγγύη με περιεχόμενο πιο συγκεκριμένο από τους προπαγανδιστικούς λόγους, είναι απολύτως απαραίτητο να

⁴ Χρησιμοποιούμε το ένα μόνο γένος αποκλειστικά για λόγους γλωσσικής και λειτουργικής οικονομίας και αισθητικής.

⁵ Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2000). *Προγράμματα Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Θεωρητικές Επιστήμες*. Αθήνα: Π.Ι., σ. 11

⁶ βλ. Βαρνάβα-Σκούρα Τ. (επιμ.) (1997). *Το παιδί και η γραφή. Μια σχέση κλειδί για τη δια βίου μάθηση. Η δομητική προσέγγιση της γραπτής γλώσσας*. Θεσσαλονίκης: Α. Π. Θ. Χατζησαββίδης, Σ. (1992). *Το χρονικό της αναμόρφωσης του μαθήματος της νεοελληνικής γλώσσας στην υποχρεωτική εκπαίδευση (1976-1984)*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη, σ. 17

προσέχουμε τον «άλλο», όταν μιλά τη γλώσσα του, να αφουγκραζόμαστε τον πολυφωνικό ήχο των ανθρώπινων γλωσσών.⁷

Εννοιολογικές διασαφήσεις

Θεωρούμε χρήσιμη τη διασάφηση κάποιων από τους όρους που χρησιμοποιούνται στη συζήτηση αυτή, όπως *πολιτισμός*, *διαπολιτισμικότητα* και *πλουραλισμός*, για καλύτερη μεταξύ μας επικοινωνία.

Προτιμούμε να εννοούμε τον *πολιτισμό* ως κουλτούρα (culture) και όχι ως civilization, για να αποσυνδέσουμε τη διαπολιτισμική αγωγή από την ευρωκεντρική άποψη του αποικιοκρατικού «εκπολιτισμού».⁸ Ο όρος *κουλτούρα* προσδιορίζει τη συλλογική ταυτότητα και τη συνοχή των ομάδων και καλύπτει τις ποικίλες ετερότητες ατόμων και ομάδων. Με αυτή την ανθρωπολογική ανάγνωση του όρου «πολιτισμός» η διαπολιτισμική κατεύθυνση της αγωγής στον αιώνα μας θα μπορέσει να αποδομήσει τα στερεότυπα της δυτικής σκέψης, τα οποία ευθύνονται για την αναπαραγωγή της ανισότητας των πολιτισμών, το γλωσσικό και κοινωνικοπολιτισμικό έλλειμμα στον χώρο της εκπαίδευσης και την απουσία ίσων ευκαιριών στις διαφορετικές φυλές και στις κατώτερες κοινωνικά τάξεις.

Γι' αυτό θεωρούμε προτιμότερη τη χρήση του όρου «*διαπολιτισμικός*» αντί του ευρύτατα χρησιμοποιούμενου στη διεθνή βιβλιογραφία όρου «*πολυπολιτισμικός*», καθώς οι δύο όροι δεν είναι νοηματικά ταυτόσημοι, αφού το ποσοτικό επίρρημα *πολυ-* (multi-)

⁷ C. Hagene στο: Γούναρης Β., Μιχαηλίδης Ι., Αγγελόπουλος Γ. επιμ. (1997). Ταυτότητες στη Μακεδονία. Αθήνα: Παπαζήση. 101.

⁸ Βρύζας Κ. (1997). *Παγκόσμια Επικοινωνία. Πολιτιστικές Ταυτότητες*. Αθήνα: Guntnberg & Williams R. (1994). *Κουλτούρα και Ιστορία*. Μετ. Β. Αποστολίδου. Αθήνα: Γνώση.

προσδιορίζει απλώς ένα ποσοτικό αποτέλεσμα και δε νοηματοδοτεί τις διακρίσεις και τις συγκρούσεις των πολιτισμών· αντίθετα το *δια-* (inter-) προβάλλει τη διαλεκτική σχέση ανάμεσα στις διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες, μια δυναμική διαδικασία αλληλεπίδρασης και αμοιβαίας συνεργασίας.⁹ Η συχνότερη χρήση του όρου «πολυπολιτισμικός»¹⁰ ειδικά για την εκπαίδευση μάς παραπέμπει σε μια απλουστευτική αντίληψη παράλληλης απλώς διαβίωσης διαφορετικών πολιτισμών, σε μία σύγχρονη Βαβέλ, όπου ασφαλώς υπερισχύει η πλειοψηφία και επιβάλλει κατά τρόπο ηγεμονικό την κουλτούρα της.

Ο *πλουραλισμός*, τέλος, θα μπορούσε να οριστεί ως ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, όπου «*άτομα διαφορετικών εθνικών, φυλετικών, θρησκευτικών και κοινωνικών ομάδων διατηρούν και εξελίσσουν τις παραδόσεις και τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντά τους, ενώ παράλληλα συνεργάζονται προς την κατεύθυνση μιας αλληλεξάρτησης, που είναι απαραίτητη για την ενότητα ενός έθνους*».¹¹ Οι λέξεις-κλειδιά που πρέπει να προσεχθούν στον ορισμό αυτό είναι η *αλληλεξάρτηση*, η *εξέλιξη* και η *συνεργασία*.

Σύμφωνα με τη λογική αυτή, ή *διαπολιτισμικότητα* συνίσταται από αξίες και απόψεις που ενυπάρχουν στη δημοκρατία, όπως ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η κατανομή της εξουσίας και η ισότητα όλων των μελών της κοινωνίας. Έτσι η διαπολιτισμική εκπαίδευση μπορεί να χρησιμεύσει και για την ιδεολογική αποφόρτιση εννοιών όπως

⁹ Μάρκου Γ. (1996). *Προσεγγίσεις της πολυπολιτισμικότητας και η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση των Εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Γ.Γ.Λ.Ε.

¹⁰ Για τις παρανοήσεις του όρου πολυπολιτισμικός διεθνώς βλ. Aldridge J. Coordinator, Early childhood Programs & Calhoun C. Assistant Dean for Urban Affairs, School of Education, Univ Alabama at Birmingham & Aman R. Cal-tex, Pekanbaru, Indonesia

¹¹ Joan T. (1992). Pluralism and Education: Its Meaning and Method. *ERIC Digest* 347494

«πρωτόγονος», «απολίτιστος», «υποδεέστερος», «καθυστερημένος», «αμόρφωτος», «ιθαγενής», οι οποίες χρησιμοποιούνται ακόμη στον χώρο της κοινωνικής αλληλεπίδρασης, για να επηρεάσουν τη συλλογική συνείδηση και να διαμορφώσουν ένα πολιτισμικό αυθαίρετο.¹² Κατά συνέπεια η *διαπολιτισμική εκπαίδευση* δεν είναι παρά η εκπαιδευτική διαδικασία που αποβλέπει στο να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές απέναντι στις «άλλες», στις «διαφορετικές» κοινωνικές ομάδες¹³ και δεν αφορά αποκλειστικά και μόνο την εκπαιδευτική διαδικασία στα όρια της σχολικής τάξης, αλλά κάθε εκπαιδευτική δραστηριότητα.¹⁴

Στη διαπολιτισμική εκπαίδευση, όπως αυτή εφαρμόζεται σε χώρες με μακρόχρονη εμπειρία σε θέματα διαπολιτισμικότητας μπορούμε να διακρίνουμε τρεις βασικούς τύπους προγραμμάτων:

1. Προγράμματα με προσανατολισμό στα περιεχόμενα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τα οποία συνήθως προσθέτουν κάποιες εκπαιδευτικές δραστηριότητες στο ήδη υπάρχον Αναλυτικό Πρόγραμμα και αποβλέπουν:¹⁵ α) στο να προσθέσουν σχετική διαπολιτισμική θεματολογία σε κάθε μάθημα, β) στο να συνδυάσουν διάφορες απόψεις και ιδεολογήματα και να τα «διαχύσουν» στο Α.Π., και γ) στο να εξαλείψουν στερεοτυπικές απόψεις από το Α.Π.
2. Προγράμματα με προσανατολισμό στις ανάγκες των μαθητών, τα οποία στην ουσία μέσα από εκπαιδευτικές διαδικασίες ασκούν

¹² Garbarino J. (1982). *Children and families in the social environment*. New York: Aldine Press.

¹³ Sleeter C. (1992). Restructuring schools for multicultural education. *Journal of Teacher education*, 43, 141-148.

¹⁴ πβ. S. Nieto

¹⁵ Banks J. (1994). *An introduction to multicultural education*. Boston: Allyn and Bacon.

παιδαγωγικές και κοινωνικές - ψυχολογικές παρεμβάσεις με στόχο τους «διαφορετικούς» μαθητές¹⁶.

3. Προγράμματα με προσανατολισμό κάθε έκφραση του σχολικού συστήματος, τα οποία επιδιώκουν ριζικές αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα με την εμπλοκή όλων των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας. Η δική μας πρόταση φιλοδοξεί να έχει πιο πολλά στοιχεία από αυτού του τύπου τα προγράμματα.

Διαπολιτισμικές στρατηγικές και ο ρόλος των νηπιαγωγών

Η θεωρία έχει υποστηρίξει και η έρευνα έχει τεκμηριώσει ότι τα Προγράμματα Σπουδών για την Προδημοτική Εκπαίδευση θα πρέπει να λαμβάνουν μέριμνα, προκειμένου τα νήπια να έχουν τις κατάλληλες ευκαιρίες, ώστε να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, με τις νηπιαγωγούς τους καθώς και με όλα τα στοιχεία του άμεσου οικογενειακού και του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος μέσα από εκπαιδευτικές δραστηριότητες¹⁷ σχεδιασμένες σύμφωνα με το εξελικτικό επίπεδο των παιδιών και το στάδιο της ανάπτυξής τους.¹⁸

Από αυτή τη γενική εκπαιδευτική αρχή προκύπτει ο πολύ σημαντικός ρόλος που καλούνται να διαδραματίσουν οι νηπιαγωγοί με τη διαμόρφωση στον χώρο του νηπιαγωγείου ευνοϊκών διαπολιτισμικών συνθηκών που θα επιτρέψουν στα «διαφορετικά» παιδιά να ενταχθούν στο νέο τους κοινωνικό περιβάλλον με τα λιγότερα κατά το δυνατόν

¹⁶ Sleeter C. & Grant C. (1993). *ό.π.*

¹⁷ Katz L. (1987). Early Childhood Education: What should young children be doing? In: Kagan S. & Ziegler E. (Eds). *Early Schooling. The national debate*. New Haven: Yale University Press.

¹⁸ Tharp R. & Gallimore R. (1988). *Rousing minds to life: Teaching, learning and schooling in social context*. New York: Cambridge University Press.

προβλήματα. Γι' αυτό η νηπιαγωγός πρέπει να έχει αποδεχθεί κάποιες βασικές αλήθειες και να εφαρμόζει πάντοτε αρχές όπως οι παρακάτω:

α. οι μαθητές που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα αναπτύσσονται με διαφορετικούς ρυθμούς και προτεραιότητες.¹⁹ Αυτό σημαίνει ότι όλα τα παιδιά μαθαίνουν τα ίδια πράγματα, όπως π.χ. τρόπους διαπροσωπικής συμπεριφοράς, με τρόπους πολύ διαφορετικούς αλλά αναπτυξιακά ισοδύναμους. Για τον λόγο αυτό η νηπιαγωγός πρέπει να επιστρατεύσει όλους τους τρόπους μάθησης και κυρίως τους πιο οικείους στο παιδί, όπως για παράδειγμα τη μητρική του γλώσσα, καθώς όλοι οι μαθησιακοί στόχοι έχουν την ίδια αξία.

β. συχνά τα παιδιά αυτά αντιμετωπίζουν τα πολιτιστικά πρότυπα του σχολείου, τα οποία συχνά είναι πολύ διαφορετικά από αυτά της μειονοτικής τους οικογένειας, με αποτέλεσμα το ίδιο περιεχόμενο να έχει τελείως διαφορετική σημασία σε διαφορετικές ομάδες παιδιών.²⁰ Αυτό δείχνει –αν μη τι άλλο– ότι δεν μπορεί να εφαρμόσει κανείς ένα πρόγραμμα κατάλληλο για την ανάπτυξη όλων των παιδιών.

γ. ο εκπαιδευτικός με τις καθημερινές του επιλογές αποφασίζοντας τούτο να το περιλάβει, εκείνο να το αποκλείσει από την καθημερινή διδακτική του πράξη δεν κάνει τίποτα άλλο από το να «διδάσκει» πολιτισμό, καθώς «τα μαθήματα για τον πολιτισμό γεμίζουν τη σχολική τάξη».²¹ Μπορεί, λοιπόν να είναι πιο αποτελεσματικός και «διαπολιτισμικός» στη δουλειά του, αν φροντίσει στον διάδρομο του σχολείου του να μην είναι λευκοί και άνδρες όλοι ή σχεδόν όλοι οι

19 Bowman, B.T. (1989, October). Educating language minority children: Challenges and opportunities. *Phi Delta Kappan*, 71(2), 118-221.

20 πβ. και Bowman, B.T. (1989, October). Educating language minority children: Challenges and opportunities. "*Phi Delta Kappan*," 71(2), 118-221.

21 Lee, E. (1993). "Strategies for building a multicultural, anti-racist curriculum." Presented at the Books Project Seminar, Washington, DC, May 8, 1993.

σπουδαίοι στρατιωτικοί ή πολιτικοί ηγέτες που εικονίζονται. Ή αφηγούμενος το «αθώο» εκ πρώτης όψεως παραμύθι «Τα τρία γουρουνάκια» να μην περνάει πολιτιστικά μηνύματα για την αντοχή και την ανωτερότητα του αστικού σπιτιού από τούβλα, αφού αυτό δεν μπορεί να το γκρεμίσει ο λύκος, αλλά σε μια διαπολιτισμική – πολυγραμματιστική²² προσέγγιση να προσέχει σε ποιους απευθύνεται και τι πολιτισμικές καταβολές φέρνουν μαζί τους και να διαφοροποιεί ανάλογα την αφήγησή του, αφού δεν αποκλείεται καθόλου σε ένα διαφορετικό κλίμα και σε μια άλλη πολιτισμική πραγματικότητα το αχυρένιο ή το ξύλινο σπίτι να είναι το ιδανικό.

δ. η καθημερινή συνάντηση του εκπαιδευτικού με το παιδί που προέρχεται από μειονοτικό πολιτιστικά περιβάλλον και με τις γλωσσικές και άλλες του ανάγκες, είναι –εκτός των άλλων– και μια συνάντηση με την ανθρώπινη δυστυχία. Μια τέτοια προσέγγιση μπορεί να αποβεί χρήσιμη και εξανθρωπιστική και για τον ίδιο, εάν δεν εκτραπεί σε μια τεχνική ή τεχνοκρατική «φροντίδα» είτε σε μια φιλάνθρωπη μεν αλλά παρ' όλα αυτά ηγεμονική πατρωνία. Έτσι, δεν αρκούν μόνο οι απαραίτητες τεχνικές γνώσεις που προκύπτουν από τις σχετικές επιμορφώσεις και τα βιβλία που μελετά,²³ αλλά οφείλει να οπλιστεί με τη «συμπάθεια», με την αρχαία έννοια του όρου, τη συμμετοχή στην οδύνη του αποκλεισμένου και απροστάτευτου ανθρώπου. Αυτή η συμμετοχή μπορεί «καλλιεργηθεί» μέσα από την ανάκληση εμπειριών αποκλεισμού που έχουμε, λίγο ή πολύ,

²² βλ. Kalantzis, M. & Cope, B. «Πολυγραμματισμοί. Επανεξέταση του τι εννοούμε ως γραμματισμό στα πλαίσια της παγκόσμιας πολιτισμικής πολυμορφίας και των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας». «Ισχυρές» και «ασθενείς» γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

²³ πβ. και Nissani, Helen (1993). Early Childhood Programs for Language Minority Students. *ERIC Digest*. ED355836

όλοι μας: φτώχεια, προσφυγιά, μοναξιά ή και τα τρία μαζί.²⁴ Η πραγματικότητα αυτή δεν περιορίζει τον εκπαιδευτικό στη δημιουργία απλώς κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού για την εκμάθηση της νέας γλώσσας ούτε σε μια ανοιχτή διαπολιτισμική προσέγγιση του ζητήματος της διαφοράς,²⁵ αλλά τον φέρνει μπροστά στην οδυνηρή επίγνωση του τραυματικού χαρακτήρα που έχει για τον μειονοτικό ή τον μετανάστη της σχολικής μάλιστα ηλικίας ο αποκλεισμός από τη μητρική γλώσσα και το πολιτισμικό της πλαίσιο. Και είναι ο μητρικός λόγος, η μητρική γλώσσα, για τον καθένα μας αυτός που δίνει στα πρώιμα παιδικά μας χρόνια το σωτήριο και αρχέγονο αίσθημα της ασφάλειας, ένα αίσθημα το οποίο διαταράσσεται με τον αποκλεισμό από τη μητρική γλώσσα.²⁶ Αυτό λοιπόν το τραύμα οφείλει να γνωρίσει, να αναγνωρίσει και να αντιμετωπίσει ο εκπαιδευτικός.

Με βάση τις παραπάνω αρχές πρέπει η νηπιαγωγός να υιοθετήσει στρατηγικές μέσα στη σχολική τάξη, οι οποίες για λόγους συντομίας θα μπορούσαν να συνοψιστούν ως εξής:

α. παρουσίαση σε συνεργασία με τα νήπια και προβολή των τοπικών διακριτικών πολιτισμικών στοιχείων, όπως ήρωες, θρησκευτικές ή εθνικές γιορτές, ενδυμασία, διατροφή, με στόχο την παραγωγή προφορικού λόγου

24 Κογκίδου, Δ., Τρέσσου-Μυλωνά, Ε. & Γ. Τσιάκαλος. 1997. Κοινωνικός αποκλεισμός και εκπαίδευση: η περίπτωση γλωσσικών μειονοτήτων στη δυτική Θεσσαλονίκη. Στο *Θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης*, επιμ. Ε. Σκούρτου, 139-163. Αθήνα: Νήσος, σ. 153-157, και Χριστίδης, Α.-Φ. «Γλωσσική εκπαίδευση και γλωσσικός αποκλεισμός» στο www.komvos.edu.gr/glwssa/Odigos

25 Κογκίδου, Δ., Τρέσσου-Μυλωνά, Ε. & Γ. Τσιάκαλος. 1997. Κοινωνικός αποκλεισμός και εκπαίδευση: η περίπτωση γλωσσικών μειονοτήτων στη δυτική Θεσσαλονίκη. Στο *Θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης*, επιμ. Ε. Σκούρτου, 139-163. Αθήνα: Νήσος, σ. 159-160.

26 Hopf, D. 1997. Σχολική επιτυχία και μετανάστευση: Η σχολική επιτυχία και η κοινωνική ενσωμάτωση των Ελληνόπουλων κατά τη διάρκεια της μετανάστευσης στην Ο.Δ.Γ. και μετά την επιστροφή τους στην Ελλάδα. Στο *Θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης*, επιμ. Ε. Σκούρτου, 83-101. Αθήνα: Νήσος, σ. 96-101

εκμέρους των νηπίων, για παράδειγμα: οι διατροφικές συνήθειες των χωρών Μέσης Ανατολής· ή προσθήκη στο πλαίσιο μιας εθνικής ή θρησκευτικής γιορτής πολιτιστικών στοιχείων μιας συγκεκριμένης γλωσσικής ομάδας με στόχο τη γνωριμία των νηπίων με διαφορετικές πολιτισμικές και εθνικές εκδηλώσεις κοντινών ή και μακρινών πολιτισμών,²⁷ για παράδειγμα: τα έθιμα του χειμώνα ή των Χριστουγέννων στη Συρία.

β. προώθηση της κοινωνικής δράσης και της συνεργατικής λήψης αποφάσεων όχι μόνο για την αναγνώριση των ποικίλων κοινωνικών προβλημάτων (π.χ. ρατσισμός), αλλά και για τη δραστηριοποίηση των παιδιών προς την κατεύθυνση της επίλυσής τους. Έτσι η διαπολιτισμική εκπαίδευση θα βασίζεται στην παιδαγωγική προσέγγιση της «επίλυσης προβλημάτων» (problem solving) χρησιμοποιώντας την ανισότητα της κοινωνίας ως τον πυρήνα του προβλήματος και αρχίζοντας με τη διατύπωση και προβολή των σχετικών ερωτημάτων.²⁸

γ. συγκεκριμένη αρχιτεκτονική και αισθητική παρέμβαση στον χώρο του νηπιαγωγείου έχοντας υπόψη της ότι το οπτικό και εννοιολογικό περιεχόμενο της διακόσμησης του νηπιαγωγείου επιδρά άμεσα στα νήπια, αφού «η αισθητική του χώρου ενέχει ιδεολογικό περιεχόμενο και προβάλλει συμβολισμούς και σημασίες»²⁹. Τα νήπια διαμορφώνουν στερεοτυπικές απόψεις για τις διαφορετικές κουλτούρες και τους

27 Banks J. (1994). *An introduction to multicultural education*. Boston: Allyn and Bacon.

28 Bigelow, W. (1993). "Limits of the new multiculturalism: The 'good' children's literature and the quincentenary." Unpublished manuscript. Available from NECA.

29 Σακελλαρίου Ε. (1998). Ευρωπαϊκές εμπειρίες στο: *Η βιβλιοθήκη και το βιβλίο στην εκπαίδευση*. 126-127. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Βιβλίου. Επίσης βλ. Γερμανός Δ. (1999). Χώρος και Πολιτισμική ταυτότητα στο Ελληνικό Σχολείο στο: Κωνσταντοπούλου Χ., Μαράτου-Αλιμπράντη Λ., Γερμανός Δ., Οικονόμου Θ. (επιμ.). *Εμείς και οι Άλλοι..* Αθήνα: τυπωθήτω Γ. Δαρδανός. 265-279.

διαφορετικούς πολιτισμούς, ειδικά όταν δεν συμμετέχουν σε δραστηριότητες που στοχεύουν να τους δείξουν ότι το διαφορετικό δεν είναι και απορριπτέο. Έτσι μια διαπολιτισμικά προσανατολισμένη αγωγή εγγυάται την ισότητα των εκπαιδευτικών ευκαιριών για όλα τα παιδιά, με σκοπό να τα βοηθήσει να πλάσουν έναν καλύτερο κόσμο, ατομικά και συλλογικά.³⁰

δ. αξιοποίηση της «ώρας του κύκλου», που αποτελεί μια θαυμάσια ευκαιρία, ώστε τα νήπια να αποκτήσουν την αίσθηση της ομάδας μέσα από την παράλληλη παρουσίαση των διαφορετικών πολιτισμών³¹. Κι αυτό αποκτά μεγαλύτερη αξία, αν λάβουμε υπόψη μας ότι η πολιτισμική μας κληρονομιά συχνά μας τυφλώνει και δεν μας επιτρέπει να αναγνωρίζουμε κάθε τι διαφορετικό ως ισότιμο και εξίσου πολύτιμο.³²

ε. επικέντρωση στη διαφορετικότητα, φυσική και πολιτισμική, και αναγνώριση ως ισότιμου και εξίσου πολύτιμου κάθε τι διαφορετικού³³ χωρίς εθνικιστικές τυφλώσεις και μονομέρειες, με στόχο τα νήπια να μη συνηθίσουν να αποδίδουν στερεοτυπικές ιδιότητες στο διαφορετικό,³⁴ αλλά μέσα από τη δραματοποίηση και το παιχνίδι και με τη χρήση «απτών» παραδειγμάτων, π.χ. σχέση περιτυλίγματος και περιεχομένου ενός κουτιού, τα παιδιά των 4-5 ετών να προσεγγίζουν ευκολότερα και με επιτυχία τις έννοιες της αδιαβάθητης διαφορετικότητας όσον αφορά την ενδυμασία και τη συμπεριφορά αλλόγλωσσων ομάδων.³⁵

³⁰ Bigelow, W. (1993). Limits of the new multiculturalism: The 'good' children's literature and the quincentenary. Unpublished manuscript. Available from NECA.

³¹ Dixon G. & Fraser S. (1986). Teaching preschoolers in a multicultural classroom. *Childhood Education*, 62(4), 272-275.

³² Rogoff B. & Morelli G. (1989). Perspectives of children's development from cultural psychology. *American Psychologist*, 44(2), 334-348.

³³ Rogoff B. & Morelli G. (1989). Perspectives of children's development from cultural psychology. *American Psychologist*, 44(2), 334-348.

³⁴ Lynch J. (1987). *Prejudice reduction and the schools*. London: Cassell.

³⁵ Thomson B. (1989). Building tolerance in early childhood: *Educational Leadership*, 47 (2), 78-79.

στ. έμφαση στη βιωματική μάθηση, η οποία πρέπει να στηρίζεται στις εμπειρίες που έχουν ήδη τα παιδιά από το πολιτισμικό περιβάλλον από το οποίο προέρχονται.³⁶ κι αυτό γιατί τα παιδιά, προκειμένου να μάθουν, πρέπει να πράττουν³⁷ και να δοκιμάζουν, ιδιαίτερα σε μια πλουραλιστική κοινωνία. Εξάλλου τα νήπια μαθαίνουν πιο εύκολα από τα μεγαλύτερα παιδιά και τους ενήλικες³⁸ να σέβονται και να ζουν με την αδιαβάθμητη διαφορετικότητα όσον αφορά την ενδυμασία και τη συμπεριφορά των αλλόγλωσσων ομάδων.³⁹

ζ. χρήση ακόμη και των δύσκολων ονομάτων των αλλόγλωσσων παιδιών της τάξης χωρίς προτίμηση των υποκοριστικών. Έτσι η αλλόγλωσση προφορά δε θεωρείται αρνητικά παράξενη ή υποτιμητικά ξένη, αλλά καλλιεργείται ο σεβασμός στη γλωσσική ετερότητα των οικογενειών,⁴⁰ γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα τον ομαλό αυτοπροσδιορισμό των αλλόγλωσσων παιδιών, αφού «γεννιέσαι μέσα σε μια γλώσσα, μαθαίνεις τους δικούς της όρους, μεγαλώνεις για να ονομάζεις τον κόσμο γύρω και μέσα σου, πλάθεσαι με τις έννοιες που διαμόρφωσε η γλώσσα σου».⁴¹ Με τον τρόπο αυτόν η διαπολιτισμική εκπαίδευση

36 βλ. και Menkart D. (1993). Multicultural education, Strategies for Linguistically diverse schools and classrooms: *NCBE Program Information Guide Series*, 16, Fall.

37 Joan T. (1992). Pluralism and Education: Its Meaning and Method. *ERIC Digest*, 347494

38 Lynch E. & Hanson M. (Eds) (1998). *Developing cross - cultural competence: A guide for working with children and their families*. Baltimore: Paul H. Brooks.

39 Thomson B. (1989). Building tolerance in early childhood: *Educational Leadership*, 47 (2), 78-79.

⁴⁰ Nieto S. (1992). Affirming diversity: The sociopolitical context of multicultural education. N. York: Longman.

⁴¹ Χαριτάτος Π. (2001). Η αποτύπωση του ψυχισμού στη γλώσσα. Άρδην, 31. 56-57.

περικλείει κάθε όψη της σχολικής ζωής και οι αξίες της διαπλάθονται σε όλο το σχολικό περιβάλλον.⁴²

Η εμπλοκή των γονέων

Στην πολύ σύνθετη και περίπλοκη διαδικασία για την όσο γίνεται πιο «ανώδυνη» αγωγή των παιδιών με γλωσσικές και πολιτιστικές διαφορές είναι απαραίτητη η αποφασιστική εμπλοκή των γονέων και της ευρύτερης οικογένειας των παιδιών αυτών. Είναι γενικώς αποδεκτό ότι η οικογένεια είναι η σπουδαιότερη ομάδα στην οποία εντάσσεται το παιδί⁴³ και οι γονείς είναι οι πρώτοι του δάσκαλοι, αφού μέσα στο περιβάλλον αυτό το παιδί μαθαίνει να δρα, να πιστεύει και να αισθάνεται.⁴⁴ Έχει μάλιστα υποστηριχτεί⁴⁵ ότι οι γονείς αποτελούν τον καθοριστικό παράγοντα για την ακαδημαϊκή επιτυχία του παιδιού, επειδή συμβάλλουν αποφασιστικά στην κοινωνική, ψυχολογική, ηθική, γλωσσική και γνωστική του ανάπτυξη.⁴⁶ Επομένως, όταν σχεδιάζει κανείς προγράμματα προσχολικής ηλικίας, οφείλει να παίρνει υπόψη του την κοινωνική, συναισθηματική, φυσική και γνωστική ανάπτυξη του παιδιού μέσα στο οικογενειακό και το κοινωνικό του περιβάλλον και να συμπεριλαμβάνει τους γονείς και την κουλτούρα τους ως ένα πλήρες μέρος του

⁴² πβ. Menkart D. (1993). Multicultural education, Strategies for Linguistically diverse schools and classrooms: NCBE Program Information Guide Series, 16, Fall.

⁴³ Derman-Sparks, L., & A.B.C. Task Force. (1989). "Anti-bias curriculum: Tools for empowering young children." Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.

⁴⁴ Bowman, B.T. (1989, October). Educating language minority children: Challenges and opportunities. "Phi Delta Kappan," 71(2), 118-221.

⁴⁵ Olsen, L. (1990, April 4). Parents as partners: Redefining the social contract between families and schools. "Education Week," 18-25.

⁴⁶ Comer, J.P. (1980). "School power: Implications of an intervention project." New York: The Free Press, σ. 22

προγράμματος.⁴⁷ Άρα το σχολείο και η οικογένεια πρέπει να δουλέψουν μαζί και να αλληλοϋποστηρίζονται στο έργο της ανατροφής και διαπαιδαγώγησης των παιδιών και οι γονείς πρέπει να συμμετέχουν άμεσα σε όλες τις διαδικασίες έξω από αλλά και μέσα στην αίθουσα.⁴⁸

Η νηπιαγωγός έχει καθήκον να οικοδομήσει σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ σχολείου και οικογένειας των παιδιών με πολιτιστικές ιδιαιτερότητες με στόχο μια διαρκή εποικοδομητική συνεργασία. Μπορεί να ζητάει τη συμβουλή και τη βοήθεια της οικογένειας, προκειμένου να εισαγάγει τα παιδιά στους διάφορους πολιτισμούς, κι εκείνη μπορεί να ανταποκριθεί με αφηγήσεις ιστοριών, με διοργάνωση γιορτών και καλλιτεχνικών εκθέσεων. Μπορεί ακόμα να ζητάει τη συνδρομή της στην ανάγνωση και παρουσίαση κάποιων παραμυθιών, γιατί η αφηγηματική γραμμή, η εικονογραφία, ακόμα και ο επιτονισμός ή η χρήση ονομάτων και προσδιορισμών με συναισθηματική ή άλλη φόρτιση, π.χ. κομμουνιστική Ρωσία, Τούρκος, Βούλγαρος, Αλβανός, γύφτος, Πομάκος, η διαμόρφωση ή αναπαραγωγή στερεοτύπων⁴⁹ όσον αφορά τους παιδικούς και εθνικούς ήρωες, το κλίμα, τα άγρια, τα επικίνδυνα ή ιερά ζώα, τη χειρωνακτική ή πνευματική εργασία, τη θρησκευτική ετερότητα, τις ενδυματολογικές επιλογές κ.λπ. μπορούν να δημιουργήσουν αρνητικό κλίμα στην τάξη παρά την πρόθεση του εκπαιδευτικού. Οι γονείς εδώ μπορούν να βοηθήσουν προς την κατεύθυνση της έμφασης στα κοινά δρώμενα των ομάδων και λαών, στις κοινές εκδηλώσεις χαράς και λύπης, γιορτής και

⁴⁷ Kagan, S.L. (1989, October). Early care and education: Beyond the schoolhouse doors. "Phi Delta Kappan," 71(2), 107-112.

⁴⁸ Coleman, Mick (1991). Planning for Parent Participation in Schools for Young Children. ERIC Digest. ED 342463. Nissani, Helen (1993). Early Childhood Programs for Language Minority Students. ERIC Digest. ED355836.

⁴⁹ Derman-Sparks L. (1989). Anti-bias curriculum. Tools for empowering young children. Washington, DC: National Association for the education of Young Children.

πένθους. Η προσέγγιση του σχολείου προς τους γονείς των παιδιών μπορεί να έχει πιο σίγουρα αποτελέσματα, αν κατά την επικοινωνία του σχολείου μαζί τους συνειδητά –έστω και περιορισμένα– χρησιμοποιείται η μητρική τους γλώσσα.⁵⁰ Έτσι θα πειστούν ευκολότερα οι γονείς των παιδιών για τη χρησιμότητα της προσχολικής αγωγής, την οποία αποδεδειγμένα⁵¹ αμφισβητούν κάποιοι μετανάστες προερχόμενοι συνήθως από κατώτερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα, και θα αντιληφθούν ότι ενδεχομένως και ολόκληρη η οικογένειά τους θα είχε να ωφεληθεί από μια τέτοια συνεργασία.⁵²

Το προτεινόμενο υλικό

Στο πνεύμα όσων έχουμε ως τώρα αναφέρει, το προτεινόμενο υλικό βασίζεται α). στη γνώση για το πώς μαθαίνουν και αναπτύσσονται τα παιδιά και β). στις σχετικές θεωρητικές συζητήσεις και στα εμπειρικά δεδομένα για τον σχεδιασμό κατάλληλων προγραμμάτων.

Θεωρούμε ότι το υλικό που προτείνουμε:

- θέτει ρεαλιστικούς στόχους
- λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες των παιδιών αυτής της ηλικίας
- προσαρμόζεται με ευελιξία στις ανάγκες, στις ικανότητες και στις κλίσεις του κάθε παιδιού
- εξασφαλίζει την ενεργητική συμμετοχή όλων των παιδιών

⁵⁰ Schwartz, Wendy (1996). Hispanic Preschool Education: An Important Opportunity. ERIC/CUE Digest, Number 113. ED 405398

⁵¹ Zepeda, M., & Espinosa, M. (1988, June). Parental knowledge of children's behavior capabilities: A study of low income parents. *Hispanic Journal of Behavior Sciences* 10(2), 149-159. (EJ 380 685)

⁵² McCollum, H., & Russo, A. W. W. (1993, March). Model strategies in bilingual education: Family literacy and parent involvement. Washington, DC: U.S. Department of Education, Office of the Under Secretary. (ED 365 168)

- παρέχει ευκαιρίες για τη στήριξη της πολιτισμικής ταυτότητας όλων των παιδιών
- βασίζεται στις προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες και συνδέει τη γνώση με την καθημερινή πρακτική στο σχολείο
- ενισχύει την αλληλεπίδραση των παιδιών μεταξύ τους,
- δίνει ευκαιρίες στα παιδιά να χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους, να εξασκούν τις δεξιότητές τους, ώστε να συνεχίζουν να μαθαίνουν διαρκώς προάγοντας την αναζήτηση, την αιτιολόγηση, την κριτική σκέψη, τη λήψη αποφάσεων
- στηρίζεται στην άποψη ότι η γνώση και η γλώσσα οικοδομούνται σταδιακά, μέσα από επικοινωνιακές σχέσεις υποστηρικτικού χαρακτήρα

Το προτεινόμενο πρόγραμμα οργανώνεται γύρω από 10 θεματικές ενότητες που ενδιαφέρουν και είναι παιδαγωγικά κατάλληλες για τα παιδιά. Αυτές είναι:

- Γνωρίζω τον εαυτό μου και τους άλλους
- Μου αρέσει – Δε μου αρέσει
- Κάνω – φτιάχνω...
- Παίρνω – Δίνω – Αγοράζω – Πουλάω
- Σώμα – Υγεία – Αθλητισμός
- Ρούχα – Φαγητά
- Διασκεδάζω – Παίζω παιχνίδια – Τηλεόραση
- Γιορτές
- Μέσα Συγκοινωνίας
- Επαγγέλματα

Οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο αυτών των θεματικών ενοτήτων είναι κυρίως συλλογικές και ευνοούν την αλληλεπίδραση, την επικοινωνία κυρίως στον προφορικό λόγο.

Οι δραστηριότητες που προτείνουμε στο πλαίσιο της γνωστικής ανάπτυξης των παιδιών:

- είναι βιωματικές και επικοινωνιακές,
- συνδέουν το πρόγραμμα με την καθημερινή πρακτική
- ενθαρρύνουν τη συμμετοχή, την πρωτοβουλία, τη συνεργασία, τη δημιουργικότητα και το διάλογο.
- δίνουν έμφαση στην εργασία σε μικρές ομάδες
- αναπτύσσονται στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον του σχολείου και της χώρας υποδοχής,
- συνιστούν καθημερινές πρακτικές με εξορμήσεις στη νέα πόλη-πατρίδα, επισκέψεις σε μουσεία, στην αγορά, σε πολύγλωσσους χώρους,
- στηρίζονται σε αφηγήσεις ιστοριών, παραμυθιών μέσα από εικόνες και λίγες λέξεις

Τέλος, θεμελιώδεις έννοιες που προσπαθούμε να καλλιεργήσουμε είναι:

- Αλληλεπίδραση (συνεργασία, εξάρτηση, ενέργεια...)
- Διάσταση (χώρος, χρόνος...)
- Επικοινωνία (κώδικας, πληροφορία...)
- Ομοιότητα - Διαφορά (ισότητα – ανισότητα ...)
- Πολιτισμός (παράδοση...)

Μία διαπολιτισμικά προσανατολισμένη προσχολική αγωγή πρέπει να φροντίζει για την ισότητα ευκαιριών ανεξάρτητα από φυλή, φύλο, πολιτισμό, γλώσσα ή εθνικότητα. Η ζωή των παιδιών καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από το σχολείο και την οικογένεια και, για να είναι επιτυχημένη η διαπολιτισμική εκπαίδευση πρέπει να σχεδιάζει σχολεία ίσων ευκαιριών και να εμπλέκει στη λειτουργία τους όλους, μαθητές, δασκάλους, γονείς, αν πράγματι θέλει να βοηθήσει όλα τα παιδιά να κάνουν «τα όνειρά τους πραγματικότητα».⁵³

Η συγγραφική ομάδα

Κώστας Ντίνας

Νεκταρία Παλαιολόγου

Άννα Χατζηπαναγιωτίδη

Μυρτώ Ντίνα

⁵³ Menkart D. (1993). Multicultural education, Strategies for Linguistically diverse schools and classrooms: NCBE Program Information Guide Series, 16, Fall.

1η ενότητα

«Γνωρίζω τον εαυτό μου και τους άλλους»

Ο γενικός σκοπός αυτής της ενότητας είναι να γνωριστούν τα νήπια με τη νηπιαγωγό και μεταξύ τους, μαθαίνοντας να χρησιμοποιούν φράσεις όπως «Με λένε», «Είμαι ο.../η...», να απαντούν αλλά και να θέτουν ερωτήσεις όπως: «Πώς σε λένε;».

Σε αυτή την ενότητα και στις δραστηριότητες που περιλαμβάνει και με δεδομένο ότι το υλικό μας απευθύνεται σε διαπολιτισμικά νηπιαγωγεία, απαιτείται από τη νηπιαγωγό να χρησιμοποιεί έντονα τη γλώσσα του σώματος, αφού τα νήπια δε γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα. Όλες οι κινήσεις της πρέπει να είναι ζωηρές και καθαρές, ώστε να μπορούν τα παιδιά να αντιληφθούν είτε τι είναι αυτό που τους λέει, είτε τι τους ζητά να πουν ή να κάνουν. Είναι σημαντικό η νηπιαγωγός να είναι ιδιαίτερα επικοινωνιακή και ενθαρρυντική παροτρύνοντας διαρκώς τους μαθητές της να συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ακόμη, είναι σημαντικό να παίρνει και η ίδια μέρος στις δραστηριότητες, ώστε να δείχνει στα νήπια τι ζητά από αυτά δίνοντάς τους ζωντανά παραδείγματα. Εξίσου σημαντικό είναι η νηπιαγωγός να μιλάει αργά και καθαρά, καθώς επίσης, όπου παρίσταται ανάγκη, να δείχνει με το δάχτυλό της τις λέξεις που διαβάζει. Με τον τρόπο αυτό εισάγει ταυτόχρονα τα παιδιά στον γραμματισμό. Στα σημεία όπου τα νήπια δυσκολεύονται να την κατανοήσουν απαραίτητο κρίνεται η νηπιαγωγός να εξηγεί με επιπλέον χειρονομίες και με πάρα πολύ απλές λέξεις.

1η Υποενότητα**Στόχοι:**

Επικοινωνιακοί	Κοινωνικο-πολιτισμικοί	Πολιτισμικοί/πραγματολογικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Γνωριμία των νηπίων μεταξύ τους και με τη νηπιαγωγό. ✓ Πρώτη προσέγγιση για επικοινωνία των νηπίων με τη νηπιαγωγό. ✓ Να μάθουν τα παιδιά να συστήνουν τον εαυτό τους χρησιμοποιώντας τις φράσεις: «Με λένε...», «Είμαι ο/η...» 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να νιώσουν άνετα με την παρουσία του άλλου. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Γνωριμία με τα ελληνικά ονόματα 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Προφορικός λόγος – Επαφή με την ελληνική γλώσσα 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Πώς σε λένε; ✓ Πώς τον/την λένε; ✓ Με λένε...

Υλικά – Μέσα

Χαρτιά, μπάλα, μουσική, CD Player, CD, διάλογος, επικοινωνία, ομαδικό παιχνίδι

Ενδεικτική πορεία

1^η δραστηριότητα: Τα παιδιά μαζί με τη νηπιαγωγό κάθονται στον κύκλο. Η νηπιαγωγός δείχνοντας τον εαυτό της φωνάζει δυνατά και καθαρά το όνομά της. Στη συνέχεια απευθύνεται σε κάθε παιδί χωριστά με τη σειρά που κάθονται και, δείχνοντάς το, το ρωτά: «**Πώς σε λένε;**» συνοδεύοντας την ερώτησή της με ανάλογη χειρονομία. Η δραστηριότητα επαναλαμβάνεται 2-3 φορές αλλάζοντας τη σειρά.

2^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός, καθισμένη με τα νήπια στο πάτωμα σε κύκλο, κρατάει στα χέρια της μια μπάλα. Κατευθύνει τη μπάλα σε ένα παιδί και το ρωτάει: «**Πώς σε λένε;**». Το παιδί πιάνει τη μπάλα και λέει το όνομά του. Η νηπιαγωγός ζητά με χειρονομίες από το παιδί να της επιστρέψει τη μπάλα και επαναλαμβάνει τη δραστηριότητα με όλα τα παιδιά.

Η δραστηριότητα γίνεται πιο σύνθετη, όταν αναλαμβάνει ένα παιδί την πρωτοβουλία να ξεκινήσει το παιχνίδι. Το παιδί παίρνοντας τη μπάλα την κατευθύνει σε κάποιο συμμαθητή του και τον ρωτάει: «**Πώς σε λένε;**». Το άλλο παιδί πιάνοντας τη μπάλα λέει το όνομά του και απευθύνει την ερώτηση σε κάποιον άλλο συμμαθητή του και το παιχνίδι συνεχίζεται με τον ίδιο τρόπο.

Σε περίπτωση που τα παιδιά είναι διστακτικά, η ίδια η νηπιαγωγός προτείνει σε κάποιο από αυτά να συνεχίσει το παιχνίδι λέγοντάς του π.χ. «**Τώρα είναι η σειρά του/της ...**».

3^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός σκορπίζει στο πάτωμα τόσα φύλλα χαρτιού (φωλιές) όσα είναι και τα παιδιά της τάξης. Βάζει χορευτική μουσική (π.χ. Rock and Roll) στο CD Player και παροτρύνει τα παιδιά να χορέψουν στον ρυθμό της μουσικής (η μουσική θα είναι με παύσεις). Κατά τη διάρκεια των παύσεων η νηπιαγωγός τρέχει και πατά επάνω σε ένα φύλλο χαρτί· το ίδιο κάνουν και τα παιδιά. Στην επόμενη παύση η νηπιαγωγός θα έχει ήδη αφαιρέσει ένα φύλλο χαρτί (μια φωλιά), οπότε ένα παιδί θα μείνει χωρίς φωλιά. Η νηπιαγωγός πλησιάζει το παιδί και απευθυνόμενη στα υπόλοιπα παιδιά ρωτάει δείχνοντάς τον/την: «**Πώς τον/την λένε;**». Η ομάδα καλείται να αναγνωρίσει το παιδί που βρέθηκε χωρίς φωλιά και να φωνάξει το όνομά του. Το παιδί μένει έξω από το παιχνίδι και παρακολουθεί την εξέλιξή του μαζί με τη νηπιαγωγό. Το παιχνίδι συνεχίζεται μέχρι που να μείνει χωρίς φωλιά και το τελευταίο παιδί.

*Εναλλακτική δραστηριότητα: η παραπάνω δραστηριότητα μπορεί να επαναληφθεί δίνοντας στα παιδιά ελληνικά ονόματα, π.χ. Αντιγόνη, Ηλέκτρα, Αχιλλέας, Αλέξανδρος.

2^η Υποενότητα

Πολιτισμικοί/ Πραγματολογικοί	Διαπολιτισμικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Γνωριμία με τον γεωγραφικό χώρο της Ελλάδας 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Γνωριμία με τη χώρα προέλευσης του άλλου και εντοπισμός της στον χάρτη. ✓ Αντιστοίχιση ονομάτων με τις χώρες προέλευσης του κάθε παιδιού. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εμπέδωση των γλωσσικών στόχων του προηγούμενου μαθήματος (Με λένε..., Πώς σε λένε, Πώς τον/την λένε...) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Είναι ο/η... ✓ Ναι / Όχι, είναι ο/η... ✓ Είμαι από την Ελλάδα και είμαι Ελληνίδα ✓ Ο ... είναι από ... και είναι... ✓ Στάση! (Συρία) ✓ Ποιος/ποια είναι Σύρος (Σύριος) / Σύρια... ✓ Εγώ είμαι... ✓ Ο ... είναι Σύρος;

Υλικά – Μέσα

Φωτογραφίες παιδιών, δέντρο από χαρτόνι, κόλλες, παγκόσμιος χάρτης, φελιζόλ, σημαίες, μουσική, συζήτηση, διάλογος, ομαδικό παιχνίδι

Ενδεικτική πορεία

1^η δραστηριότητα: Αρχικά η νηπιαγωγός καλημερίζει ένα-ένα τα παιδιά λέγοντας το όνομά τους. Στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε κύκλο. Εκεί η νηπιαγωγός σκορπίζει τις φωτογραφίες των παιδιών. Η νηπιαγωγός παίρνει τυχαία μια φωτογραφία και ρωτάει: «**Πώς τον λένε;**», κάνοντας παράλληλα την αντίστοιχη χειρονομία. Αυτό συνεχίζεται αρκετές φορές. Έπειτα η νηπιαγωγός θέλοντας να δυσκολέψει τη δραστηριότητα παίρνει μια φωτογραφία στην τύχη και λέει εσκεμμένα λάθος όνομα. Τα παιδιά εντοπίζουν το λάθος και αντιδρούν λέγοντας το σωστό όνομα. Κατόπιν, με την παρότρυνση της νηπιαγωγού χρησιμοποιούν: «**Ναι, όχι είναι ο/η...**».

Στη συνέχεια την πρωτοβουλία αναλαμβάνει κάποιο από τα παιδιά, το οποίο σηκώνεται, παίρνει μια φωτογραφία, τη δείχνει προς τα παιδιά και λέει το όνομα του παιδιού που εικονίζεται. Αν το βρει, κάθεται στη θέση του, διαφορετικά τα υπόλοιπα παιδιά αντιδρούν με το «**ναι – όχι**».

Τέλος, η νηπιαγωγός φέρνει στα παιδιά ένα δέντρο με πολλά κλαδάκια, που το έχει κατασκευάσει η ίδια από χαρτόνι, τους μοιράζει κόλλες και τα παροτρύνει καθένα να πάρει τη φωτογραφία του και να την κολλήσει σ' ένα κλαδάκι (έχει προβλεφθεί να υπάρχει χώρος, ώστε να προστεθεί αργότερα το όνομα του κάθε παιδιού κάτω από τη φωτογραφία του).

2^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός τοποθετεί στο πάτωμα έναν παγκόσμιο χάρτη, δείχνει στον χάρτη τη χώρα της, δηλαδή την Ελλάδα, και τους λέει: «**Είμαι από την Ελλάδα και είμαι Ελληνίδα**». Μετά

παροτρύνει με τη σειρά τα παιδιά και με χειρονομίες αλλά και λέγοντας το όνομά τους να έρθουν και να δείξουν στον χάρτη τη χώρα προέλευσής τους. Η νηπιαγωγός λέει π.χ. **«Ο Χαφέζ είναι από τη Συρία, ο Χαφέζ είναι Σύρος»** μαζί με το παιδί και δείχνει τη χώρα του στον χάρτη. Το ίδιο επαναλαμβάνεται με όλα τα παιδιά.

3^η δραστηριότητα: «Το αεροπλάνο»

Η νηπιαγωγός προτείνει στα παιδιά να παίξουν ένα παιχνίδι: *«Το αεροπλάνο της γης»*. Εν τω μεταξύ, έχει ετοιμάσει φελιζόλ πάνω στα οποία έχει καρφώσει σημαίες που έχει κατασκευάσει. Τοποθετεί τα φελιζόλ σε διάφορα σημεία της αίθουσας.

Η νηπιαγωγός μαζί με τα παιδιά προσποιούνται ότι βρίσκονται σε ένα αεροπλάνο, του οποίου πιλότος είναι η ίδια. Το αεροπλάνο θα περνάει από τις διάφορες χώρες – αεροδρόμια και θα προσγειώνεται. Σε κάθε προσγείωση η νηπιαγωγός θα φωνάζει π.χ. **«Στάση Συρία, ποιος είναι Σύρος;»** και ταυτόχρονα θα σηκώνει την αντίστοιχη σημαία της χώρας που φώναξε (η νηπιαγωγός κρατά στα χέρια της μικρές σημαίες). Το κάθε παιδί καλείται να απαντήσει π.χ. **«Εγώ είμαι Σύρος»** και, με την προτροπή της νηπιαγωγού, κατεβαίνει από το αεροπλάνο στο αεροδρόμιο της χώρας του. Το αεροπλάνο συνεχίζει την πορεία του, μέχρι να αποβιβαστούν όλοι οι επιβάτες του (η δραστηριότητα συνοδεύεται από απαλή μουσική).

4^η δραστηριότητα: Αφού τελειώσει το παιχνίδι με το αεροπλάνο, τα παιδιά συγκεντρώνονται στον κύκλο, όπου η νηπιαγωγός απλώνει τις μικρές σημαίες. Η νηπιαγωγός παίρνει μια σημαία, π.χ. της Συρίας, και ρωτά **«Ο ... είναι Σύρος;»**. Αν όντως είναι Σύρος, το παιδί που άκουσε το όνομά του σηκώνεται και τοποθετεί τη σημαία της χώρας του στο δέντρο με τις φωτογραφίες. Αν το παιδί του οποίου το όνομα έχει ακουστεί δεν

είναι π.χ. από τη Συρία (στην προκειμένη περίπτωση η νηπιαγωγός έχει πει ένα άλλο όνομα, για να μπερδέψει τα παιδιά), τα παιδιά καλούνται να απαντήσουν λέγοντας τη λέξη «Όχι». Το παιδί που είναι από τη Συρία παίρνει τη σημαία και την καρφώνει δίπλα στη φωτογραφία του. Αυτό επαναλαμβάνεται με όλα τα παιδιά.

Ειδικότερα, σε αυτή την δραστηριότητα είναι προτιμότερο το παιχνίδι που περιγράφεται να παιχτεί μια φορά χωρίς η νηπιαγωγός να προσπαθήσει να μπερδέψει τα νήπια, λέγοντας κάποιο όνομα και σηκώνοντας άλλη σημαία. Θα πρέπει πρώτα να σιγουρευτεί πως τα νήπια κατανόησαν αυτό που τους ζητάει και έπειτα να προχωρήσει στην επόμενη φάση της δραστηριότητας, δηλαδή να προσπαθήσει να μπερδέψει τα νήπια με τον τρόπο που περιγράφεται. Έτσι θα μπορέσει να καταλάβει εάν τα νήπια κατάλαβαν τι σημαίνει π.χ. «Ο... είναι Σύρος».

3^η Υποενότητα: «Το Άλμπουμ μου»**Στόχοι:**

Αισθητικής καλλιέργειας	Γλωσσικοί
✓ Εικαστική δημιουργία και ελεύθερη έκφραση	✓ Παραγωγή προφορικού λόγου ✓ Εμπέδωση των λεκτικών πράξεων της προηγούμενης υποενότητας

Υλικά – Μέσα

Φύλλα χαρτιού, σχήματα χωρών από χαρτόνι, φωτογραφίες παιδιών, κουτί, καρτέλες με τα ονόματα των παιδιών, διάλογος, συζήτηση, δημιουργική δραστηριότητα

Ενδεικτική πορεία

1^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός τοποθετεί στα τραπεζάκια φύλλα χαρτιού συραμμένα μεταξύ τους (σε μορφή άλμπουμ), ένα για κάθε παιδί. Στο εξώφυλλο του άλμπουμ έχει κολλήσει τη φωτογραφία τού κάθε παιδιού, ώστε καθένα να ψάξει και να βρει το δικό του. Στα τραπέζια υπάρχουν σκόρπιες σημαίες των χωρών από τις οποίες προέρχονται τα παιδιά. Τα παιδιά καλούνται να αναγνωρίσουν τη σημαία τους και να την κολλήσουν κάτω από φωτογραφία τους. Στη συνέχεια, η νηπιαγωγός τοποθετεί στα τραπέζια το σχήμα των διαφόρων χωρών (πάνω στο σχήμα τής κάθε χώρας υπάρχει κολλημένη η σημαία της, ώστε να είναι αναγνωρίσιμη από τα παιδιά). Τα παιδιά καλούνται να κολλήσουν στην πρώτη σελίδα του άλμπουμ τη χώρα τους. Το ίδιο κάνει και η νηπιαγωγός για τον εαυτό της. Κατόπιν, όλα τα παιδιά μαζεύονται στον κύκλο κρατώντας το άλμπουμ τους στο χέρι και καλούνται να μιλήσουν για τον εαυτό τους χρησιμοποιώντας τις εκφράσεις «**Με λένε... και είμαι από...**». Η νηπιαγωγός, προκειμένου να καθορίσει και τη σειρά με την οποία θα μιλήσει κάθε παιδί, επιλέγει, με τη διαδικασία της κλήρωσης, ποιο παιδί θα μιλήσει κάνοντας την ερώτηση «**Ποιος είναι ...;**» (μέσα σε ένα κουτί η νηπιαγωγός έχει χαρτάκια με τα ονόματα των χωρών προέλευσης των παιδιών)

Στη συγκεκριμένη δραστηριότητα η νηπιαγωγός, προκειμένου να βοηθήσει τα παιδιά, μπορεί να χρησιμοποιήσει, εάν το θεωρήσει

απαραίτητο, ως παράδειγμα το δικό της άλμπουμ, ξεκινώντας από την πρώτη σελίδα και δείχνοντας τη φωτογραφία της, λέγοντας «Με λένε...» και γυρίζοντας στην επόμενη σελίδα (δείχνοντας το χάρτη) «Είμαι από την Ελλάδα» κτλ.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟ

2^η Υποενότητα:

1^η δραστηριότητα: Το δέντρο που χρειάζεται για την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας θα είναι φτιαγμένο από χαρτόνι τύπου κάνσον, χρώματος καφέ σκούρο, με χοντρό κορμό και πολλά διαφορετικού μήκους και πλάτους (πάχους) κλαδάκια, που θα ξεκινούν από τον κορμό. Το ύψος αυτού του δέντρου θα είναι περίπου ένα μέτρο. Τα κλαδάκια θα είναι τόσα όσα χρειάζονται, για να χωρέσουν οι φωτογραφίες και τα ονόματα των παιδιών του κάθε νηπιαγωγείου.

3^η δραστηριότητα: Σε κομμάτια φελιζόλ μεγέθους 15X20 cm καρφώνονται οι σημαίες. Οι σημαίες θα είναι φτιαγμένες από χαρτί πολυγράφου 15X20 cm σαν βάση, πάνω στο οποίο θα κολληθεί χαρτί γλασσε στα χρώματα και στα σχέδια που έχει η σημαία της κάθε χώρας από την οποία προέρχονται τα παιδιά. Αυτή η σημαία θα στερεωθεί με κόλλα σε καλαμάκι (ξυλάκι) από σουβλάκι. Για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα θα χρειαστεί διπλάσιος αριθμός σημαιών, οι οποίες ανά δύο θα είναι ίδιες· στις δεύτερες σημαίες το ξυλάκι δεν χρειάζεται.

Αν το σχέδιο κάποιας σημαίας είναι δύσκολο να γίνει με τον παραπάνω τρόπο, εναλλακτικά η νηπιαγωγός μπορεί να φωτοτυπήσει τη σημαία από ένα βιβλίο, να τη μεγεθύνει και να τη χρωματίσει με τα αντίστοιχα χρώματα.

3^η Υποενότητα:

Το άλμπουμ θα αποτελείται από 3 φύλλα άσπρο χαρτί πολυγράφου μεγέθους Α4 συραμμένα μεταξύ τους. Τα σχήματα των διαφόρων χωρών θα είναι σχεδιασμένα κατά προσέγγιση (αντιγραμμένα από τον χάρτη κάθε χώρας) σε χαρτόνια μεγέθους Α4 διαφόρων χρωμάτων. Εκεί πάνω θα είναι

κολλημένη και η σημαία της αντίστοιχης χώρας σε μικρό μέγεθος πάνω από το σχήμα της χώρας.

2^η ενότητα

«Μου αρέσει – Δε μου αρέσει»

Ο γενικός σκοπός της συγκεκριμένης ενότητας είναι να καταστούν τα παιδιά ικανά να δηλώνουν τι τους αρέσει και τι όχι, ώστε να εκφράζουν κάθε φορά τις επιθυμίες τους.

1^η Υποενότητα: «Φρούτα»**Στόχοι:**

Πολιτισμικοί/ Πραγματολογικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
✓ Αναφορά σε αρχαία ονόματα (π.χ. Ηλέκτρα)	✓ Λεκτική έκφραση της προτίμησης των παιδιών για τα διάφορα φρούτα και αναγνώριση της έκφρασης « Μου αρέσει – Δε μου αρέσει » στο χαρτί (ανάγνωση)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Μου αρέσει... ✓ Δε μου αρέσει ✓ Μου αρέσουν τα φρούτα ✓ Φρούτα (πορτοκάλι, μήλο, μπανάνα...)

Μέσα – Υλικά

Φρούτα, πιατέλα, κούκλα, χαρτί, μαρκαδόροι.

Ενδεικτική πορεία

1^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός φέρνει στην τάξη το «μαγικό κουτί», μέσα στο οποίο είναι τοποθετημένα ένα καλάθι με διάφορα φρούτα, καθώς επίσης και μια γαντόκουκλα. Κάθεται στον κύκλο και προσπαθεί να δημιουργήσει κλίμα ενθουσιασμού. Με έκπληξη το ανοίγει και βγάζει την κούκλα, η οποία συστήνεται στα παιδιά λέγοντας για παράδειγμα: **«Γεια σας παιδιά! Με λένε Ηλέκτρα. Σας έχω μια έκπληξη!»**. Η κούκλα κοιτάει το κουτί και βγάζει από μέσα τα φρούτα με τόνο ενθουσιασμού και έκπληξης στη φωνή της και λέει: **«Ααα! Φρούτα! Μου αρέσουν τα φρούτα!»**. Παίρνει από το καλάθι π.χ. ένα μήλο και λέει: **«Αυτό είναι μήλο, μπανάνα, αχλάδι... Μου αρέσει το μήλο. Δεν μου αρέσει το πορτοκάλι»** (χρησιμοποιώντας ανάλογα επιφωνήματα).

Η νηπιαγωγός είναι απαραίτητο να αλλάζει τη φωνή της, όταν τη δανείζει στη γαντόκουκλά της, προκειμένου να κατανοήσουν τα νήπια πως αυτά που ακούν λέγονται από την κούκλα και όχι από τη νηπιαγωγό τους. Με τον τρόπο αυτό θα κατορθώσει να προσελκύσει την προσοχή των νηπίων και να την κρατήσει τεταμένη για περισσότερο χρόνο. Επίσης δείχνοντας τα φρούτα πρέπει να προφέρει καθαρά και δυνατά το όνομα του κάθε φρούτου, ώστε να κατορθώσει να μεταδώσει τις έννοιες αυτές στα παιδιά.

2^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός έχει τοποθετήσει στο πάτωμα ένα χαρτόνι τύπου κάνσον χωρισμένο στη μέση. Στη μια πλευρά αναγράφεται η πρόταση: **«Μου αρέσει»**, δίπλα στην οποία είναι σχεδιασμένο ένα χαμογελαστό ανθρωπάκι, ενώ στην άλλη πλευρά αναγράφεται η πρόταση:

«**Δε μου αρέσει...**» και δίπλα της είναι σχεδιασμένο ένα ανθρωπάκι το οποίο εκφράζει δυσαρέσκεια. Τα παιδιά, ύστερα από παρότρυνση της νηπιαγωγού καλούνται να αποτυπώσουν στο χαρτί τις προτιμήσεις τους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με διάφορους τρόπους, όπως: κολάζ, ζωγραφική, τυπώματα, ανάλογα με το υλικό που έχει στη διάθεσή της η νηπιαγωγός.

Στη δραστηριότητα αυτή και προκειμένου να εξηγήσει το παιχνίδι, η νηπιαγωγός μπορεί να ξεκινήσει κολλώντας π.χ. ένα μήλο στην πλευρά του χαρτονιού όπου αναγράφονται οι λέξεις «Μου αρέσει» και ταυτόχρονα να πει: «Μμμ! Μου αρέσει το μήλο!» Αντιστοίχως μπορεί να κολλήσει ή να ζωγραφίσει π.χ. ένα μανταρίνι στην πλευρά του χαρτονιού όπου αναγράφονται οι λέξεις «Δε μου αρέσει» και με έκφραση δυσαρέσκειας στο πρόσωπό της να πει: «Δε μου αρέσει το μανταρίνι!» κτλ. Κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό να χρησιμοποιεί η νηπιαγωγός παντομιμικές κινήσεις, προκειμένου να μπορούν τα νήπια να αντιστοιχίσουν τις εκφράσεις του προσώπου με τις αντίστοιχες προτιμήσεις που αυτές υποδηλώνουν.

2^η Υποενότητα: «Παιχνίδια»

Είναι σημαντικό σε όλες τις δραστηριότητες η νηπιαγωγός να χρησιμοποιεί τη γλώσσα του σώματος. Για παράδειγμα, δείχνει τον εαυτό της λέγοντας «Μου αρέσει το κρυφτό» και απευθυνόμενη στο παιδί το ρωτά : «Εσένα τι σου αρέσει να παίζεις;» συνοδεύοντας την ερώτησή της με την κατάλληλη χειρονομία.

Στόχοι:

Επικοινωνιακοί	Πολιτισμικοί/ πραγματολογικοί	Κινητικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
✓ Καλλιέργεια συνεργασίας και ομαδικότητας	✓ (Εμμεση) γνωριμία με τα παραδοσιακά παιχνίδια της Ελλάδας	✓ Ομαδικά παιχνίδια	✓ Προφορικός λόγος «Μου αρέσει - Δε μου αρέσει»	✓ Μου αρέσει ✓ Δε μου αρέσει ✓ Εσένα τι σου αρέσει; ✓ Κρυφτό, κυνηγητό

Υλικά - Μέσα

Καρτέλες, μαρκαδόροι, ομαδικό παιχνίδι

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός κρεμά στον τοίχο εικόνες από τα δημοφιλέστερα παιχνίδια που αρέσουν στα παιδιά (κρυφτό, κυνηγητό, ποδόσφαιρο, κ.λπ.). Στη συνέχεια, και αφού έχουν συγκεντρωθεί όλοι στον κύκλο, σηκώνεται και βάζει ένα σταυρό στο παιχνίδι που προτιμά και λέει στα παιδιά «**Μου αρέσει το κρυφτό**». Έπειτα προτρέπει ένα - ένα τα παιδιά να ψηφίσουν το παιχνίδι που αρέσει στο καθένα, λέγοντάς τους: «**Εσένα τι σου αρέσει να παίζεις;**» Τα παιδιά καλούνται να παίξουν το παιχνίδι που έχει συγκεντρώσει τις περισσότερες ψήφους. Αν θέλουν τα παιδιά, παίζουν και τα υπόλοιπα παιχνίδια.

3^η Υποενότητα: «Φαγητά»**Στόχοι:**

Επικοινωνιακοί	Πολιτισμικοί/ πραγματολογικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
✓ Καλλιέργεια συνεργατικότητας	✓ Γνωριμία με την παρασκευή του ψωμιού	✓ (προφορικός λόγος) Έκφραση προτίμησης για αγαπημένο ή μη φαγητό	✓ Μου αρέσει ✓ Δε μου αρέσει ✓ Φαγητό ✓ Ψωμί

Μέσα - Υλικά

Αλεύρι, λάδι, αλάτι, νερό, μαγιά, μικρή λεκάνη, ποδιές (πουκάμισα), ταψί, καρτέλες με προσωπάκια, καλάθια, καρτέλες με φαγητά.

Ενδεικτική Πορεία

Η νηπιαγωγός, για να εισαγάγει τα παιδιά στο θέμα, έχει κολλήσει σε διάφορα σημεία της αίθουσας καρτέλες με διάφορα είδη φαγητών, π.χ. μακαρονάδα, σάντουιτς, κοτόπουλο, πατάτες, ψωμί. Δείχνει κάθε καρτέλα ξεχωριστά και ονομάζει το φαγητό που απεικονίζεται σ' αυτήν. Σε δύο καλάθια απεικονίζονται αντίστοιχα πρόσωπα ενός χαρούμενου και ενός δυσαρεστημένου παιδιού (όμοια με τη δραστηριότητα με τα φρούτα).

Κατόπιν προτρέπει τα παιδιά να τοποθετήσουν στο ανάλογο καλάθι την καρτέλα με το φαγητό που τους αρέσει ή που δεν τους αρέσει, (επιλέγουμε φαγητά κλασικά, που τα τρώνε όλα τα παιδιά). Κάνοντας η ίδια την αρχή, τοποθετεί για παράδειγμα το ψωμί στο καλάθι με το χαρούμενο πρόσωπο και λέει της φράση: **«Εμένα μου αρέσει το ψωμί»**.

Στη συνέχεια αδειάζουν το καλάθι με το χαρούμενο πρόσωπο και κοιτάζουν ποια φαγητά αγαπούν τα παιδιά. Αφού διαπιστωθεί ότι ανάμεσα στα αγαπημένα φαγητά των παιδιών συγκαταλέγεται και το ψωμί, η νηπιαγωγός προτείνει στα παιδιά να ζυμώσουν. Βγάζει από ένα καλάθι τα υλικά που θα χρησιμοποιήσουν και κάθε παιδί μετατρέπεται σε φούρναρη/αρτοποιό.

Κάθε φορά που ονοματίζει ένα φαγητό η νηπιαγωγός, είναι απαραίτητο να το δείχνει με το δάχτυλό της, εισάγοντας τα παιδιά στην έννοια του γραμματισμού, δείχνοντας δηλαδή πως αυτό που λέμε μπορούμε τόσο να το γράψουμε όσο και να το διαβάσουμε. Επίσης όλα τα ονόματα των

φαγητών είναι σημαντικό να τα προφέρει δυνατά και καθαρά, ώστε να γίνονται κατανοητά από τα νήπια.

Όση ώρα τα παιδιά παίζουν και πειραματίζονται με το ζυμάρι, η νηπιαγωγός μπορεί να τα ενθαρρύνει και να τα βοηθάει. Εάν θέλει, στο τέλος της δραστηριότητας, μπορεί να δώσει σε κάθε παιδί από ένα κομμάτι ψωμί που θα έχει αγοράσει από τον φούρνο.

4^η Υποενότητα: «Μουσική»

Στη δραστηριότητα αυτή προτείνουμε να συμμετέχει και η ίδια η νηπιαγωγός, χορεύοντας μαζί με τα παιδιά ή αποτελώντας το ζευγάρι κάποιου παιδιού, δείχνοντας τα βήματα ή δίνοντας το ρυθμό στα νήπια.

Στόχοι:

Διαπολιτισμικοί	Πολιτιστικοί/ πραγματολογικοί	Κινητικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
✓ Επαφή με διάφορες μελωδίες	✓ Γνωριμία με έναν από τους παραδοσιακούς χορούς της Ελλάδας	✓ Χορός στον ρυθμό της μουσικής και πρώτη προσέγγιση με τον συρτό	✓ Έκφραση προτίμησης μελωδίας (Μου αρέσει-Δε μου αρέσει) με ταυτόχρονη αντιστοίχιση εικόνας και ήχου	✓ Εμένα μου αρέσει πολύ... ✓ Εσένα τι σου αρέσει;

Μέσα-Υλικά

Κασέτα, κασετόφωνο, μαντίλι, καρτέλες με τοπία

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός έχει ηχογραφήσει διαφορετικές μελωδίες (απαλή-χαλαρωτική μουσική, γρήγορη, ζωνηρή, βαλσάκι, ελληνικό συρτό), τις οποίες έχει αντιστοιχίσει με διάφορες καρτέλες (λιβάδι, κύματα ...). Παροτρύνει τα παιδιά να ακούσουν τους ήχους και να παρατηρήσουν τις καρτέλες που σηκώνει ανάλογα με τη μουσική που παίζει. Εκφράζει η ίδια την προτίμησή της και μάλιστα έντονα: «**Εμένα μου αρέσει πολύ ...**», «**Εσένα τι σου αρέσει;**». Με τον τρόπο αυτό κάθε παιδί καλείται να εκφράσει την προτίμησή του. Έπειτα παροτρύνει τα παιδιά να χορέψουν στον ρυθμό των διαφόρων μελωδιών.

Στο τέλος μαθαίνει στα παιδιά να χορεύουν έναν παραδοσιακό χορό, τον συρτό, χρησιμοποιώντας ταυτόχρονα αριθμούς, προκειμένου να μετρά τα βήματα.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟ

1^η Υποενότητα:

2^η Δραστηριότητα: Ένα χαρτόνι τύπου κάνσον 50X75, σε κίτρινο χρώμα, είναι χωρισμένο με μια μαύρη γραμμή στη μέση. Στη μια μεριά αναγράφεται η φράση: «Μου αρέσει», δίπλα στην οποία είναι σχεδιασμένο και χρωματισμένο ένα ανθρωπάκι χαμογελαστό, ενώ στην άλλη πλευρά αναγράφεται η πρόταση «Δεν μου αρέσει» και δίπλα της ένα ανθρωπάκι που εκφράζει δυσαρέσκεια.

3^η Ενότητα:**«Κάνω – φτιάχνω...»**

Ο γενικός στόχος αυτής της ενότητας είναι να κατορθώσουν τα νήπια να περιγράφουν τις καθημερινές τους δραστηριότητες που εξελίσσονται τόσο στον χώρο του σπιτιού όσο και του νηπιαγωγείου.

1^η Υποενότητα: «Καθημερινές δραστηριότητες»**Στόχοι:**

Πολιτισμικοί/ Πραγματολογικοί	Αισθητικοί	Κινητικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
✓ Γνωριμία με τα ελληνικά ονόματα	✓ Δημιουργικότητα, ελεύθερη έκφραση	✓ Χρονική ακολουθία, ✓ συντονισμός, ✓ ενεργοποίηση, ✓ κίνηση στον χώρο.	✓ Παραγωγή προφορικού λόγου ✓ επαφή με το ελληνικό αλφάβητο ✓ συνειδητοποίηση ότι διαβάζουμε από αριστερά προς τα δεξιά (ανάγνωση).	✓ Κοιμάμαι ✓ Ξυπνάω ✓ Πλένω το πρόσωπό μου ✓ Πλένω τα δόντια μου ✓ Βάζω / Βγάζω τα ρούχα μου ✓ Χτενίζομαι ✓ Πίνω το γάλα μου ✓ Πάω στο σχολείο

Μέσα – Υλικά

Εικόνες, μουσική, CD, CD Player, χαρτιά, μαρκαδόροι, μίμηση με παρουσία προτύπου, κίνηση.

Ενδεικτική πορεία

1^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός έχει ετοιμάσει εικόνες/ φωτογραφίες.

1^η εικόνα: Το παιδί κοιμάται στο κρεβάτι.

2^η εικόνα: Χτυπάει το ξυπνητήρι.

3^η εικόνα: Ξυπνάει- Ανοίγει και τρίβει τα μάτια.

4^η εικόνα: Σηκώνεται.

5^η εικόνα: Πλένεται.

6^η εικόνα: Πλένει τα δόντια.

7^η εικόνα: Ντύνεται.

8^η εικόνα: Χτενίζεται.

9^η εικόνα: Πίνει το γάλα του.

10^η εικόνα: Πάει στο σχολείο.

Κάτω από κάθε εικόνα υπάρχει η αντίστοιχη λεζάντα, π.χ. **Ο Φίλιππος κοιμάται**. Το ρήμα είναι γραμμένο με έντονα γράμματα, για να δοθεί έμφαση.

Η νηπιαγωγός έχει σκορπίσει τις εικόνες στο πάτωμα και ζητά από τα παιδιά, που κάθονται γύρω σε κύκλο, να τις βάλουν σε σειρά. Οι εικόνες τοποθετούνται με τη σειρά από τα παιδιά πάνω σε έναν φελοπίνακα. Στη συνέχεια η νηπιαγωγός διαβάζει τη λεζάντα κάθε εικόνας με τη σειρά δίνοντας έμφαση στο ρήμα της πρότασης. Κατόπιν, γίνεται ένας μικρός διάλογος του τύπου:

- Ο Φίλιππος κοιμάται.
- Τι κάνει ο Φίλιππος;
- Κοιμάται.

(Η ίδια διαδικασία επαναλαμβάνεται με όλες τις εικόνες). Τα παιδιά αναπαριστούν αυτό που δείχνει η εικόνα με παντομιμικές κινήσεις ακολουθώντας το παράδειγμα της νηπιαγωγού.

Στη συνέχεια, η νηπιαγωγός βάζει μουσική. Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας η νηπιαγωγός σταματά τη μουσική 10 φορές, δημιουργώντας έτσι 10 παύσεις. Όταν παίζει η μουσική, τα παιδιά χορεύουν ελεύθερα στον χώρο. Σε κάθε παύση της μουσικής, η νηπιαγωγός φωνάζει δυνατά το ρήμα κάθε εικόνας, ξεκινώντας από την 1^η εικόνα και χρησιμοποιώντας α' πρόσωπο, π.χ. **Κοιμάμαι**. Τα παιδιά καλούνται να κάνουν πράξη αυτό που ειπώθηκε από τη νηπιαγωγό. Εάν τα παιδιά δεν το καταλάβουν, η νηπιαγωγός τούς δείχνει την κατάλληλη εικόνα.

Η δραστηριότητα κλείνει, αφού η νηπιαγωγός δώσει στα παιδιά χαρτιά, για να ζωγραφίσουν ό,τι θέλουν σχετικό με τη μέρα που πέρασαν στο νηπιαγωγείο.

Στη δραστηριότητα αυτή η νηπιαγωγός διαβάζοντας τις προτάσεις δείχνει τις λέξεις μια προς μια με το δάχτυλό της, προκειμένου να εισαγάγει τα νήπια στην έννοια του γραμματισμού. Στην αναπαράσταση με παντομιμικές κινήσεις που ακολουθεί, η νηπιαγωγός συμμετέχει ενεργά, δίνοντας το παράδειγμα στα νήπια. Σκοπός είναι να μπορέσουν τα παιδιά να αντιστοιχίσουν τις κινήσεις με τις αντίστοιχες εκφράσεις, ώστε να τις κατανοήσουν καλύτερα.

2^η Υποενότητα: «Τι κάνω στο σπίτι μου».**Στόχοι:**

Πολιτισμικοί/ πραγματολογικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
✓ Επαφή με τους διαφορετικούς τύπους σπιτιών κάθε χώρας	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Παραγωγή προφορικού λόγου, ✓ εισαγωγή στη γραφή και ανάγνωση 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Τι κάνω; ✓ Κοιμάμαι ✓ Βλέπω τηλεόραση, τρώω, ✓ Κάνω μπάνιο, παίζω... ✓ Ακούω μουσική

Μέσα-Υλικά

Υλικά νηπιαγωγείου, ζωγραφιές παιδιών, σπίτι νηπιαγωγού, εικόνες σπιτιών

1^η δραστηριότητα:

Η νηπιαγωγός καλεί τα παιδιά να ζωγραφίσουν το σπίτι τους με διάφορα υλικά που υπάρχουν στο νηπιαγωγείο. Κατά τη δημιουργική διαδικασία η νηπιαγωγός περνάει από τα τραπεζάκια και ρωτά τα παιδιά τι τους αρέσει να κάνουν μέσα σε αυτό. Παράλληλα τα παροτρύνει να γράψουν, όπως το καθένα νομίζει, τι παριστάνει η ζωγραφιά τους. Η νηπιαγωγός μεταγράφει τη γραφή του παιδιού. Στη συνέχεια κρεμάει τις εικόνες στον τοίχο και δείχνοντας μια-μια τις ζωγραφιές ρωτά τα παιδιά τι νομίζουν ότι παριστάνουν οι ζωγραφιές. Κάθε παιδί προσπαθεί να μαντέψει τι έχει ζωγραφίσει ο συμμαθητής του. Το παιδί στο οποίο ανήκει η ζωγραφιά καλείται στο τέλος να πει τι ακριβώς ζωγράφησε. Η νηπιαγωγός επεμβαίνει στην περίπτωση που το παιδί εκφραστεί λανθασμένα.

2^η δραστηριότητα:

Η νηπιαγωγός έχει οργανώσει επίσκεψη στο σπίτι της. Εκεί τα παιδιά παρατηρούν τον χώρο, επισκέπτονται κάθε δωμάτιο και απαντούν στην ερώτηση της νηπιαγωγού π.χ. – **Τι κάνω στην κουζίνα;** κ.α. Τα παιδιά συμπεραίνουν πως όλα τα σπίτια έχουν κοινούς χώρους. Παράλληλα, η νηπιαγωγός σε συνεργασία με τους γονείς έχει ζητήσει από τα παιδιά να φέρουν την ημέρα αυτή εικόνες ή φωτογραφίες με είδη σπιτιών από τη χώρα καταγωγής τους. Η ίδια τους δείχνει χαρακτηριστικά ελληνικά σπίτια, π.χ. νησιώτικα, ορεινά, πολυκατοικίες, μονοκατοικίες κ.ά. Όταν επιστρέψουν στο νηπιαγωγείο, κολλούν τις εικόνες των σπιτιών σε ένα χαρτόνι κατηγοριοποιώντας τες ανάλογα με τη χώρα προέλευσής τους. Έπειτα συγκρίνουν τα σπίτια που εικονίζονται ανακαλύπτοντας ομοιότητες και διαφορές.

3^η Υποενότητα: «Τι κάνω στο νηπιαγωγείο»**Στόχοι:**

Επικοινωνιακοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνεργασία, ✓ καλλιέργεια ομαδικού πνεύματος 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Παραγωγή προφορικού λόγου ✓ ανάγνωση 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Τι κάνω; ✓ Παίζω ✓ Τρέχω ✓ Ζωγραφίζω

Μέσα- Υλικά

Φωτογραφίες, διαφανοσκόπιο, καβαλέτο, χαρτόνι, καρτέλες με ρήματα, κόλλα, χαρτόνι για κολλάζ, μαρκαδόροι.

1^η δραστηριότητα: η νηπιαγωγός έχει φωτογραφίσει δραστηριότητες της καθημερινής ζωής όλων των νηπίων στο νηπιαγωγείο, π.χ. να τρώνε, να πλένουν τα χέρια τους, να ζωγραφίζουν, να παίζουν, να περπατάνε, να μιλάνε, να μαλώνουν, να τραγουδούν...

Προβάλλει τις φωτογραφίες στο διαφανοσκόπιο, ενώ ταυτόχρονα έχει τοποθετήσει στο καβαλέτο ένα χαρτόνι στο οποίο έχει γράψει με διαδοχική σειρά σύμφωνη με αυτή που δείχνει τις φωτογραφίες τα ρήματα σε α' ενικό πρόσωπο, π.χ. **παίζω, γελώ, τρώω**. Δείχνοντας καθεμιά τις φωτογραφίες λέει: **Ο Χασάν ζωγραφίζει. Τι κάνει ο Χασάν;** Τα παιδιά απαντούν: **Ζωγραφίζει**. Την ίδια στιγμή δείχνει και διαβάζει το συγκεκριμένο ρήμα στο καβαλέτο. Στη συνέχεια, αφού ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία, καλεί τα παιδιά να φτιάξουν ένα κολλάζ με τις φωτογραφίες και τα ρήματα που αντιστοιχούν σε κάθε φωτογραφία (η νηπιαγωγός έχει φτιάξει μικρές καρτέλες στις οποίες έχει γράψει ένα-ένα όλα τα ρήματα). Επιπλέον στο χαρτόνι πάνω στο οποίο θα γίνει το κολλάζ έχει σχηματίσει τα πλαίσια όπου θα μπου οι φωτογραφίες και οι καρτέλες με τα ρήματα. Οπότε τα παιδιά καλούνται να τοποθετήσουν το κατάλληλο ρήμα κάτω από την αντίστοιχη φωτογραφία. Στο τέλος δίνουν τίτλο στο κολλάζ π.χ. **‘Η μέρα μου στο νηπιαγωγείο’** και το κολλούν στον τοίχο.

Κρίνουμε σημαντικό να δείχνει η νηπιαγωγός κάθε φορά με το δάχτυλό της τις λέξεις που διαβάζει και να τονίζει τα ρήματα, εισάγοντας με τον τρόπο αυτό τα παιδιά στην έννοια του γραμματισμού. Όλες οι κατασκευαστικές οδηγίες είναι απαραίτητο να συνοδεύονται με χειρονομίες, προκειμένου να γίνονται κατανοητές από τα παιδιά.

4η Ενότητα:***«Παίρνω – Δίνω – Αγοράζω – Πουλάω»***

Ο γενικός σκοπός της συγκεκριμένης ενότητας είναι να εξοικειωθούν τα παιδιά με διαδικασίες καθημερινής συναλλαγής. Συγκεκριμένα, μας ενδιαφέρει να καταφέρουν να κατανοούν και να χρησιμοποιούν λέξεις και εκφράσεις οι οποίες θα συμβάλουν στο να συνεννοούνται με τον πωλητή /πωλήτρια, προκειμένου να αγοράσουν κάτι που επιθυμούν.

1η Υποενότητα: «Επίσκεψη στο περίπτερο της γειτονιάς»**Στόχοι:**

Επικοινωνιακοί	Πολιτισμικοί/ Πραγματολογικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
<p>✓ Να έρθουν σε επαφή με διάφορες εκφράσεις τις οποίες χρησιμοποιούμε, όταν μπαίνουμε σε ένα κατάσταση, όπως: «Ευχαριστώ / Παρακαλώ», «Γεια σας», «Καλημέρα»</p>	<p>✓ Να γνωρίσουν το επάγγελμα του περιπτερά και πώς αυτό συναντάται συχνά στην Ελλάδα</p>	<p>✓ Παραγωγή προφορικού λόγου</p>	<p>✓ κάνω ✓ πουλάω ✓ αγοράζω ✓ θέλω ένα παγωτό ✓ δίνω ρέστα ✓ σοκολάτα, τσίχλα, παγωτό ✓ ευχαριστώ / παρακαλώ ✓ γεια σας ✓ δίνω ✓ ορίστε!</p>

Μέσα – Υλικά

Καρτέλες, συζήτηση, παρατήρηση, επίσκεψη, δραματοποίηση.

1^η δραστηριότητα: η νηπιαγωγός προτείνει στα παιδιά να επισκεφθούν το περίπτερο της γειτονιάς τους, προκειμένου να αγοράσουν κάποιο προϊόν (τσίχλα, σοκολάτα, καραμέλες), και να δουν από κοντά τα διαφορετικά προϊόντα που έχει ένα περίπτερο. Πηγαίνοντας εκεί τα προτρέπει να παρατηρήσουν αρχικά τον περιπτερά την ώρα της εργασίας του λέγοντας στα παιδιά: **‘Ο περιπτεράς πουλάει σοκολάτα’**. Κατά τον ίδιο τρόπο παρατηρούν και τη διαδικασία συναλλαγής του με τους πελάτες. Η νηπιαγωγός επισημαίνει στα παιδιά τις φράσεις: **‘Ο περιπτεράς πουλάει σοκολάτα. Ο πελάτης αγοράζει τσίχλες...’**. Τα παιδιά, με τη βοήθεια της νηπιαγωγού, ζητούν από τον περιπτερά να τους δώσει κάποια προϊόντα: **‘Θέλουμε ένα παγωτό’** ή **‘Μας δίνετε μια σοκολάτα;’** ... Τα παιδιά ρωτούν πόσο κάνουν αυτά που αγόρασαν και δίνουν χρήματα. Ο περιπτεράς, αν χρειαστεί, επιστρέφει ρέστα λέγοντας: **‘Ορίστε τα ρέστα σας’**. Τέλος, χαιρετούν τον περιπτερά και επιστρέφουν στο νηπιαγωγείο.

2^η δραστηριότητα: Αφού επιστρέψουν στο νηπιαγωγείο, κάθονται στον κύκλο, όπου η νηπιαγωγός δείχνει στα παιδιά καρτέλες με τις δραστηριότητες που είδαν στο περίπτερο και τις συζητούν π.χ. **‘Ο περιπτεράς πουλάει, δίνει ρέστα, ο πελάτης αγοράζει ...’**. Έπειτα, η νηπιαγωγός προτείνει στα παιδιά να φτιάξουν στην τάξη τους ένα περίπτερο χρησιμοποιώντας τη φαντασία τους. Κάθε παιδί αναλαμβάνει κι από έναν ρόλο, π.χ. κάποιο υποδύεται τον περιπτερά, άλλο τον πελάτη. Έτσι, δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά να χρησιμοποιήσουν και να αφομοιώσουν, με τη βοήθεια της νηπιαγωγού πάντα, τις φράσεις που άκουσαν καθώς και να επικοινωνήσουν μεταξύ τους.

2^η Υποενότητα: «Επίσκεψη στη λαϊκή αγορά»**Στόχοι:**

Επικοινωνιακοί	Πολιτισμικοί/ Πραγματολογικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Επικοινωνία με τους εμπόρους και τους καταναλωτές ✓ συνεργασία μεταξύ τους 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να γνωρίσουν τη μεσογειακή κουζίνα και διατροφή ✓ επαφή με τον ελληνικό τρόπο αγοράς φρούτων και λαχανικών καθώς και με τον τρόπο που οι έμποροι διαλαλούν τα προϊόντα τους ✓ πρώτη επαφή με το ευρώ 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ανάγνωση ✓ εισαγωγή στη γραφή ✓ παραγωγή προφορικού λόγου ✓ χρήση των επιθέτων: <i>ωραίο, καλό</i> και αριθμών: 1, 2, 3, 4, 5, 6 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ορίστε ✓ τι θέλεις, ✓ ευχαριστώ ✓ παρακαλώ ✓ πόσο κάνει; ✓ πάρε ρέστα, ✓ λαχανικά (μαρούλι, πατάτα, αγγούρια, ντομάτες, κολοκύθια, πιπεριές, μελιτζάνες), ✓ φρούτα (μήλα, πορτοκάλια, κεράσια, φράουλες, μπανάνες...)

Μέσα - Υλικά

Έντυπο υλικό, χαρτόνια, φωτογραφική μηχανή, συσκευή καταγραφής ήχου, φωτογραφίες, μαρκαδόροι, φρούτα, λαχανικά, ψεύτικα χρήματα, πειραματισμός, παρατήρηση, δραματοποίηση, εποπτεία, βίωση.

1^η δραστηριότητα

Η νηπιαγωγός προβληματίζει τα παιδιά για το τι θα μπορούσαν να μαγειρέψουν στο νηπιαγωγείο καλώντας τα να επιλέξουν τα προϊόντα που τους δείχνει σε εικόνες που έχει φέρει (από περιοδικά, εφημερίδες, διαφημιστικά φυλλάδια από σούπερ μάρκετ). Φροντίζει οι εικόνες να περιλαμβάνουν προϊόντα που μπορούμε να τα βρούμε στη λαϊκή αγορά, φρούτα και λαχανικά εποχής που παράγονται στην Ελλάδα. Αφού αποφασίσουν, κάνουν μια λίστα, κολλώντας τις εικόνες που θα επιλέξουν σε ένα χαρτόνι. Η νηπιαγωγός γράφει στα ελληνικά τα ονόματα των προϊόντων και τα λέει δυνατά.

Στη συνέχεια, πηγαίνουν στη λαϊκή, για να τα ψωνίσουν. Μαζί τους παίρνουν μία φωτογραφική μηχανή και ένα καταγραφικό ήχου, προκειμένου να φωτογραφίσουν τους παραγωγούς και να μαγνητοφωνήσουν τις φωνές των παραγωγών, όταν αυτοί διαλαλούν τηνπραμάτεια τους: **‘Εδώ τα ωραία μήλα, Εδώ οι καλές ντομάτες...’**. Στη λαϊκή παρατηρούν με όλες τους τις αισθήσεις, δίνουν χρήματα, παίρνουν ρέστα, χρησιμοποιούν τις λεκτικές φράσεις **«Πόσο κάνει; Ορίστε, Ευχαριστώ, Παρακαλώ κ.λπ.»**. Κατόπιν, γυρίζουν στο νηπιαγωγείο και με τη φαντασία τους προσπαθούν να εκτελέσουν διάφορες συνταγές.

Λαμβάνοντας υπόψη πως τα παιδιά δε γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα κρίνεται σκόπιμο να χρησιμοποιούμε εικόνες, οι οποίες τα βοηθούν να έχουν την οπτική εικόνα των λέξεων στις οποίες κάθε φορά δίνεται έμφαση. Για την προώθηση της ανάδυσης του γραμματισμού είναι

απαραίτητο να αναγράφεται η λέξη που απεικονίζει κάθε εικόνα και να διαβάζεται από τη νηπιαγωγό, για να αντιληφθούν τα παιδιά πως αυτό που λέμε προφορικά δύναται και να γραφεί. Η νηπιαγωγός πρέπει να προσπαθεί να κεντρίζει το ενδιαφέρον των παιδιών, ώστε να εξασφαλίσει την συμμετοχή τους. Σε περίπτωση που κάποιο παιδί είναι διστακτικό θα πρέπει αυτό να ενθαρρύνεται.

2^η δραστηριότητα

Η νηπιαγωγός συζητάει με τα παιδιά την επίσκεψή τους στη λαϊκή. Βλέπουν τις φωτογραφίες που τράβηξαν, σχολιάζουν, ακούν τον ήχο. Η νηπιαγωγός παροτρύνει τα παιδιά με αφορμή τη φωνητική καταγραφή και τις φωτογραφίες να μιμηθούν τους εμπόρους και να ζωντανέψουν αυτό που βίωσαν. Έμφαση δίνεται στις λεκτικές πράξεις: **Ορίστε, Παρακαλώ, Ευχαριστώ, Τι θέλετε;, Πόσα κιλά;, Πόσο κάνει το κιλό;, Θέλω 1, 2, 3 κιλά, 5 πατάτες, 6 κολοκυθάκια...**

Έτσι εμπλουτίζουν τη γωνιά του μανάβικου (εάν δεν υπάρχει ήδη, τη δημιουργούν), προσθέτοντας κάποια πράγματα που ψώνισαν από την αγορά. Τα παιδιά χωρίζονται σε δυο ομάδες. Η μια αναλαμβάνει να ετοιμάσει τις ταμπέλες στις οποίες θα αναγράψουν την ονομασία του προϊόντος (**ντομάτες, αγγούρια, πατάτες, μαρούλι, κρεμμύδια...**) και την τιμή του. Η άλλη ομάδα κατασκευάζει ψεύτικα ευρώ για τις συναλλαγές τους.

Στη συνέχεια με τη βοήθεια της νηπιαγωγού αναλαμβάνουν ρόλους: κάποια παιδιά κάνουν τους πωλητές και τους βοηθούς τους, ενώ κάποια άλλα τους πελάτες. Οι ρόλοι εναλλάσσονται.

ΕΜΠΕΔΩΣΗ

Σημαντικό ρόλο στην εμπέδωση των όσων διδάσκονται τα παιδιά διαδραματίζει η δραματοποίηση. Τα νήπια μέσω αυτής υποδύονται ρόλους και αναγκάζονται να χρησιμοποιήσουν τις κατάλληλες λεκτικές πράξεις. Με τη δραματοποίηση τα παιδιά οδηγούνται στη μάθηση με πιο αποτελεσματικό τρόπο, διότι συμμετέχουν και δεν είναι παθητικοί δέκτες μετάδοσης πληροφοριών. Η βιωματική προσέγγιση της μάθησης συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη αφομοίωση των νέων πληροφοριών.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Η παρατήρηση των γεγονότων προηγείται της δραματοποίησης στον φυσικό χώρο εξέλιξης κάθε δραστηριότητας, για να αποκτήσουν τα νήπια αρχικά τις ανάλογες εμπειρίες και να καταφέρουν έπειτα να τις εκφράσουν.

Κάθε παρατήρηση ή επίσκεψη σε κάποιο χώρο θα πρέπει να οργανώνεται πολύ καλά από τη νηπιαγωγό, ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι που τίθενται βοηθώντας με τον τρόπο αυτό τα νήπια να εκμεταλλευτούν τις μαθησιακές ευκαιρίες που παρουσιάζονται.

Προκειμένου μια παρατήρηση να είναι επιτυχημένη, είναι απαραίτητο να κεντρίσουμε το ενδιαφέρον των παιδιών από πριν και να ενισχύσουμε το αίσθημα της φυσικής περιέργειας.

5^η ενότητα:
«Σώμα – Υγεία – Αθλητισμός»

Στόχος της ενότητας αυτής είναι να γνωρίσουν τα παιδιά τα μέλη του σώματός τους και ποιες λειτουργίες μπορούν αυτά να επιτελέσουν. Επίσης, έμφαση δίνεται στη μύηση των παιδιών σε σωστές διατροφικές συνήθειες, καθώς και στη φροντίδα του σώματος και των δοντιών τους. Κρίνεται απαραίτητο να εξοικειωθούν με χώρους και καταστάσεις που αφορούν την υγεία τους. Μέσα από τις δραστηριότητες τα παιδιά πρέπει να μάθουν να αναγνωρίζουν και να ονομάζουν τις υγιεινές και ανθυγιεινές τροφές.

Επιπλέον, ένας ακόμα στόχος είναι να εξοικειωθούν τα παιδιά με το ελληνικό λεξιλόγιο το οποίο θα χρησιμοποιούν στα παιχνίδια τους και που θα τους επιτρέπει να επικοινωνούν και να συνεννοούνται με τα Ελληνόπουλα.

1^η Υποενότητα: Γνωρίζω και φροντίζω το σώμα μου.**Στόχοι:**

Επικοινωνιακοί	Κινητικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να επιτύχουν ρυθμό και εκφραστικότητα στις σωματικές τους κινήσεις και να μνηθούν στις ηθικές και κοινωνικές αρετές όπως: η συνεργατικότητα και ο σεβασμός προς τους κανόνες 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ανακάλυψη του γνωστικού σχήματος του σώματος 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εμπλουτισμός λεξιλογίου που σχετίζεται με τα μέρη του σώματος (χέρι, πόδι, πλάτη, μύτη κτλ.) ✓ Καλλιέργεια προφορικού λόγου 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Μυρίζω λουλούδια ✓ Ακούω καμπάνες ✓ Βλέπω τηλεόραση ✓ Πιάνω τη μπάλα

Μέσα – Υλικά

Σώμα παιδιών, γυναικείο ζωγραφισμένο σώμα, μέλη του σώματος κομμένα σε χαρτόνι, εικόνες με διάφορα αντικείμενα (λουλούδια, φαγητά...), τραγούδι.

Ενδεικτική Πορεία

1^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός, αφού συγκεντρώσει τα παιδιά σε κύκλο, εξηγεί τους κανόνες του παιχνιδιού. Δίνοντας παραγγέλματα καλεί τα παιδιά να ανταποκριθούν σε αυτά, π.χ. **«Ο Πέτρος να ακουμπήσει το γόνατο του Γιώργου, ο Γιώργος να ακουμπήσει την πλάτη της Μαρίας»** κτλ. Στη συνέχεια η νηπιαγωγός κρεμά στον τοίχο της τάξης ένα γυναικείο σώμα σχεδιασμένο σε μεγάλο χαρτόνι. Στο πάτωμα βρίσκονται διασκορπισμένα τα μέλη του σώματος (χέρια, πόδια, κεφάλι...). Η νηπιαγωγός δείχνει στα παιδιά ένα-ένα τα μέλη και δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ονομασία τους. Σε καθένα από αυτά αναγράφεται η ανάλογη λέξη. Τα παιδιά καλούνται να τα τοποθετήσουν στη σωστή τους θέση (κάθε μέλος του σώματος έχει αυτοκόλλητο, ώστε να τα διευκολύνει).

2^η δραστηριότητα: Αφού τα παιδιά έχουν γνωρίσει τα μέλη του σώματος και την ονομασία τους, η προηγούμενη δραστηριότητα μπορεί να εμπλουτιστεί, προκειμένου τα παιδιά να μάθουν την χρησιμότητα του κάθε οργάνου. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί ως εξής: η νηπιαγωγός έχει σκορπίσει στο πάτωμα εικόνες που έχουν σχέση με το τι μπορούμε να κάνουμε με τα μέλη και τα όργανα του σώματος. Για παράδειγμα, εικόνες που περιέχουν λουλούδια που μυρίζουνε, φαγητά που τρώγονται, μουσικά όργανα που ακούγονται, κιάλια, μπάλα που κλοτσιέται κ.ά. Έπειτα, χρησιμοποιώντας το ανθρώπινο σώμα της προηγούμενης δραστηριότητας, τα παιδιά καλούνται να κολλήσουν δίπλα από κάθε αισθητήριο όργανο την

ανάλογη εικόνα δικαιολογώντας την επιλογή τους (π.χ. δίπλα από τη μύτη τοποθετεί εικόνες που απεικονίζουν κάτι που μπορούμε να μυρίσουμε). Δίνεται έμφαση στα ρήματα: **μυρίζω, βλέπω, ακούω, πιάνω, πατάω, κλοτσάω**. Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία, ως εμπέδωση μπορεί να ακολουθήσει συζήτηση. Η νηπιαγωγός ενθαρρύνει τα παιδιά να μιλήσουν για το τι μπορούν να δουν, να μυρίσουν, να ακούσουν... Η δραστηριότητα μπορεί να κλείσει με την εκμάθηση του τραγουδιού: **Χαρωπά τα δυο μου χέρια τα χτυπώ**.

2^η Υποενότητα: Χτίζω ένα υγιές σώμα**Στόχοι**

Επικοινωνιακοί	Καλλιτεχνικοί	Αγωγής υγείας	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
✓ Καλλιέργεια συνεργατικότητας	✓ Καλλιέργεια δημιουργικότητας	✓ Μύηση σε σωστές διατροφικές συνήθειες. ✓ Φροντίδα του σώματος και των δοντιών	✓ Παραγωγή προφορικού λόγου σε διαλογική μορφή	✓ Υγιεινές τροφές ✓ ανθυγιεινές ✓ κόκαλα ✓ δυνατός ✓ αδύναμος

Μέσα – Υλικά

Διαφημίσεις, διαφημιζόμενα προϊόντα, εικόνες φαγητών από περιοδικά.

Ενδεικτική Πορεία

Η νηπιαγωγός προβάλλει σε βίντεο τέσσερις διαφημίσεις με προϊόντα που χαρίζουν δύναμη και υγεία. Τα προϊόντα αυτά μπορεί να είναι: γάλα, δημητριακά, φρέσκοι χυμοί φρούτων, σοκολάτα με περισσότερο γάλα και λιγότερο κακάο. Μετά το τέλος κάθε διαφήμισης που προβάλλεται στα παιδιά ακολουθεί συζήτηση σχετικά με το διαφημιζόμενο προϊόν. Αν, για παράδειγμα, η διαφήμιση σχετίζεται με το γάλα, η συζήτηση εστιάζεται στις ωφέλειες του γάλακτος στον οργανισμό μας. Η νηπιαγωγός αναφέρει πως περιέχει ασβέστιο, που κάνει καλό στα κόκαλα και στα δόντια. Ομοίως συνεχίζουμε με τα υπόλοιπα προϊόντα. Για να μην αποβεί κουραστική η διαδικασία, ενθαρρύνουμε τα παιδιά να συμμετάσχουν. Αυτό δύναται να συμβεί, αν τα καλέσουμε να φτιάξουν χυμό φρούτων και να τον πιούν...

Η νηπιαγωγός συγκεντρώνει τα παιδιά στον κύκλο και συζητούν γενικότερα για την τροφή και το φαγητό κατά τη διάρκεια της ημέρας.

Η νηπιαγωγός έχει φέρει και εικόνες με υγιεινές και λιγότερο υγιεινές τροφές και καλεί τα παιδιά να κατασκευάσουν δύο κολλάζ. Στο ένα θα απεικονίζονται οι υγιεινές τροφές και στο άλλο οι λιγότερο υγιεινές. Στη συνέχεια τα κολλάζ αυτά τα κολλούν στην αίθουσα, για να τους θυμίζουν τι είναι καλό να τρώνε και τι να αποφεύγουν.

3^η Υποενότητα**Στόχοι:**

Κοινωνικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
✓ Μεταφορά του πραγματικού κόσμου στον χώρο του νηπιαγωγείου και εξοικείωση των παιδιών με χώρους και καταστάσεις που αφορούν την υγεία	✓ Καλλιέργεια προφορικού λόγου	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Γιατρός - φαρμακοποιός- αθλητής ✓ κουτί φαρμακείου ✓ γάζες ✓ οινόπνευμα ✓ ιώδιο ✓ τραυμαπλάστ - φάρμακα

Μέσα – Υλικά

Φάρμακα, κουτί φαρμακείου, φαρμακοποιός, αθλητής, περιβραχιόνια, συζήτηση, παρατήρηση, διάλογος, παιχνίδι ρόλων

Ενδεικτική Πορεία

1^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός ανακοινώνει ότι σήμερα έχει μια έκπληξη για τα παιδιά. Θα τους επισκεφτεί ένας φαρμακοποιός και ένας αθλητής, για να τους πουν τι πρέπει να κάνουμε, για να είναι το σώμα μας γερό και δυνατό. Τα παιδιά μπορούν να σκεφτούν και να προετοιμάσουν κάποιες ερωτήσεις (Γιατί έρχεται ο κόσμος στο φαρμακείο, Τι δίνετε σε κάποιο παιδί που έχει χτυπήσει, όσον αφορά τον αθλητή: Τι κάνει κάθε μέρα, Τι τρώει, Ποιο είναι το πρόγραμμά του, Πόσες ώρες κοιμάται, Πόσες ώρες γυμνάζεται...). Ο φαρμακοποιός έχει φέρει μαζί του γάζες, ιώδιο, οινόπνευμα, τραυμαπλάστ, για να δείξει στα παιδιά πώς πρέπει να φροντίζουμε ένα παιδί που έχει τραυματιστεί. Για κάθε υλικό που χρησιμοποιεί λέει δυνατά την ονομασία του.

2^η δραστηριότητα: Παίρνοντας αφορμή από την προηγούμενη δραστηριότητα και για να εμπλουτίσουν το κουτί φαρμακείου που υπάρχει στο νηπιαγωγείο, πραγματοποιείται επίσκεψη στο φαρμακείο της γειτονιάς. Για να μην ξεχάσουν τι θέλουν να αγοράσουν, όλα τα παιδιά μαζί κατασκευάζουν μια λίστα με φάρμακα. Έτσι πηγαίνουν στο φαρμακείο της γειτονιάς, για να παρατηρήσουν και να ψωνίσουν. Τα παιδιά παρατηρούν τον χώρο, τα φάρμακα κλπ. Επισημαίνουμε πως τα φάρμακα που μας γράφει ο γιατρός τα παίρνουμε από το φαρμακείο.

Επιστρέφοντας στο νηπιαγωγείο, η νηπιαγωγός λέει στα παιδιά να φέρουν απ' το σπίτι τους κουτιά από διάφορα φάρμακα, για να φτιάξουν τη γωνιά του φαρμακείου στην τάξη.

Η νηπιαγωγός μαζί με τα παιδιά οργανώνει τη γωνιά του φαρμακείου. Κατασκευάζουν τα περιβραχιόνια που φορούν οι νοσοκόμοι και με αφορμή έναν υποτιθέμενο τραυματισμό ενός παιδιού προσπαθούν να το φροντίσουν.

4^η Υποενότητα: Αθλητισμός**Στόχοι:**

Κινητικοί	Προμαθηματικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αρμονική ψυχοσωματική ανάπτυξη ✓ ανάπτυξη δημιουργικότητας και έκφρασης ✓ ικανότητα χειρισμού αντικειμένου ✓ ελεύθερη κίνηση στον χώρο 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εισαγωγή στην αντιστοιχισή 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ κολύμβηση ✓ σκι ✓ ράφτινγκ ✓ κανό/καγιάκ ✓ ποδόσφαιρο - μπάσκετ - βόλεϊ/τένις ✓ στεφάνι ✓ μπάλα - κορδέλα - σχοινάκι

Μέσα – Υλικά

Συζήτηση, διάλογος, παρατήρηση, όργανα ψυχοκίνησης (μπάλα, στεφάνι, κορδέλα, σχοινάκι), βιντεοκασέτα με διάφορα αθλήματα, εικόνες με τοπία

Ενδεικτική Πορεία

Τονίζεται καταρχήν ότι δεν αρκεί μόνο να τρεφόμαστε σωστά, για να είμαστε υγιείς, αλλά πρέπει και να αθλούμαστε, για να γίνουμε πιο δυνατοί.

1^η δραστηριότητα: Δείχνουμε σε βίντεο διάφορα αθλήματα (σκι, κολύμβηση, θαλάσσιο σκι, χόκεϊ, γκολφ, ποδόσφαιρο, κωπηλασία, ποδηλασία, ορειβασία ...), καθώς και εικόνες από τοπία. Κάθε φορά που προβάλλεται ένα άθλημα, τα παιδιά καλούνται να επιλέξουν την κατάλληλη εικόνα όπου πραγματοποιείται το συγκεκριμένο άθλημα. Όταν, π.χ., προβάλλεται το βίντεο με το θαλάσσιο σκι, τα παιδιά πρέπει να σηκώσουν την εικόνα με τη θάλασσα. Στη συνέχεια η νηπιαγωγός ρωτά τα παιδιά πώς ονομάζεται το κάθε άθλημα. Σε περίπτωση που δε γνωρίζουν το αναφέρει η ίδια. Η συζήτηση επεκτείνεται σχετικά με το ποια μέλη του σώματος γυμνάζονται περισσότερο με το συγκεκριμένο κάθε φορά άθλημα. Φροντίζουμε, ανάλογα με το από πού κατάγονται τα παιδιά, να έχουμε και τα ανάλογα ή χαρακτηριστικά αθλήματα.

Τα παιδιά εκφράζουν τις προτιμήσεις τους για τα αθλήματα.

2^η δραστηριότητα: Δίνουμε στα παιδιά διάφορα όργανα ψυχοκίνησης και τα βάζουμε να σκεφτούν πώς μπορούν να παίξουν με αυτά (μπάλα, στεφάνι...). Αφήνουμε τα παιδιά να αυτοσχεδιάσουν. Για να αποκτήσει νόημα και ενδιαφέρον η δραστηριότητα, προτρέπουμε τα

παιδιά να παίξουμε έναν ποδοσφαιρικό αγώνα. Τα παιδιά χωρίζονται σε δυο ομάδες και επιλέγεται κάποιος που θα κάνει τον εκφωνητή. Αρχικά αυτό τον ρόλο μπορεί να τον αναλάβει η νηπιαγωγός. Έτσι, θα μπορούσε να περιγράψει τις κινήσεις των παικτών: **«Η Μαρία έχει την μπάλα, δίνει πάσα στον Κώστα, από τον Γιάννη στην Ελένη...»**.

6^η Ενότητα

«Ρούχα – Φαγητά»

Ο γενικός στόχος της ενότητας αυτής είναι να γνωρίσουν τα παιδιά τα διάφορα είδη ρουχισμού και φαγητών, στα οποία θα μπορούν να αναφέρονται μέσα από τις ανάλογες λεκτικές πράξεις. Ειδικότερα, τα παιδιά θα πρέπει να μπορούν να διακρίνουν τα στοιχεία εκείνα που διαφοροποιούν την ενδυμασία ανάμεσα σε άντρα και γυναίκα, από τόπο σε τόπο και ανάλογα με την εποχή. Αντίστοιχα, στόχος της 2^{ης} υποενότητας είναι να μπορούν τα παιδιά να ανταποκρίνονται σε ποικίλες επικοινωνιακές καταστάσεις που έχουν σχέση με την εξυπηρέτησή τους σε κάποιο εστιατόριο ή φαστ φουντ, να γνωρίσουν την ελληνική κουζίνα, να μπορούν να διακρίνουν τις διάφορες γεύσεις (αλμυρό, γλυκό, ξινό κ.λπ.) και γενικά να καλλιεργήσουν τον προφορικό τους λόγο, μέσα από τις ανάλογες λεκτικές πράξεις που προτείνονται.

1^η Υποενότητα: Ρούχα**Στόχοι:**

Επικοινωνιακοί	Πολιτισμικοί/ πραγματολογικοί	Γνωστικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ομαδικότητα ✓ συνεργατικότητα 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Γνωριμία με τις παραδοσιακές ελληνικές φορεσιές αλλά και τις παραδοσιακές φορεσιές άλλων χωρών 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εισαγωγή στις μαθηματικές έννοιες (μεγάλος – μικρός, 1, 2, ...) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Παραγωγή προφορικού λόγου 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ανδρικός και γυναικείος ρουχισμός κατά τις εποχές του χειμώνα και του καλοκαιριού (χοντρά-λεπτά ρούχα) ✓ χρήση των επιθέτων μεγάλος – μικρός

Μέσα – Υλικά

Μία κούκλα, ένας κούκλος, ρούχα, ένας πίνακας από χαρτόνι, ρούχα από χαρτόνι με αυτοκόλλητο, χαρτόνι όπου υπάρχουν σχεδιασμένα τα σώματα ενός ενήλικα άντρα και ενός παιδιού, σχεδιασμένα ρούχα διάφορων μεγεθών, διάφορα μέρη ή φωτογραφίες από παραδοσιακές φορεσιές, συζήτηση, προβληματισμός, συνεργασία.

1^η δραστηριότητα

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες. Η νηπιαγωγός δίνει σε κάθε ομάδα μια κούκλα και έναν κούκλο και πολλά διαφορετικά ρούχα. Καλεί τα παιδιά να ντύσουν τις κούκλες όπως αυτά επιθυμούν. Μόλις όλες οι ομάδες ντύσουν τις κούκλες, συγκεντρώνονται στον κύκλο και η νηπιαγωγός συζητά με τα παιδιά σχετικά με τον ρουχισμό της κάθε κούκλας. Για παράδειγμα: **«Τι φορέσατε στην κούκλα Άρτεμη; Γιατί; Πώς λέγεται αυτό που φοράει, ξέρετε;»**. Σε περίπτωση που τα παιδιά δε γνωρίζουν, την απάντηση δίνει η νηπιαγωγός. Έπειτα γίνεται η διάκριση ανάμεσα στα γυναικεία και τα ανδρικά ενδύματα. Η νηπιαγωγός αντιπαραθέτει τον κούκλο και την κούκλα και δείχνει στα παιδιά τι φοράει ο άντρας και τα ονομάζουν, π.χ. πουκάμισο, γραβάτα, ζώνη, παντελόνι κ.λπ. Το ίδιο κάνει και με την κούκλα, π.χ. φούστα, καλσόν κ.λπ.

Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας σε ομάδες, εάν κάποιο παιδί δε συμμετέχει για οποιοδήποτε λόγο, η νηπιαγωγός καλό είναι να προσπαθήσει να το εντάξει στην ομάδα. Κατόπιν, οι ερωτήσεις που απευθύνονται στα παιδιά, όταν μαζεύονται στον κύκλο, εξυπηρετούν στο να γίνει αντιληπτό κατά πόσο τα παιδιά ξέρουν να ονομάζουν τα διάφορα ρούχα και, αν όχι, τα βοηθά στην κατανόηση και την αφομοίωση της νέας γνώσης. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά την διεξαγωγή της συζήτησης με όλα τα παιδιά στον

κύκλο η νηπιαγωγός πρέπει να δώσει μεγάλη έμφαση στην καλλιέργεια του προφορικού λόγου, παροτρύνοντάς τα να συμμετέχουν ενεργητικά, δίνοντάς τους αρκετό χρόνο και ευκαιρίες για να μιλήσουν και παράλληλα ενθαρρύνοντάς τα σε αυτήν τους την προσπάθεια. Αυτός άλλωστε είναι και ο βασικός μας στόχος.

2^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός παρουσιάζει στον κύκλο των παιδιών έναν πίνακα σε χαρτόνι, ο οποίος είναι χωρισμένος στη μέση. Επάνω αριστερά είναι γραμμένη η λέξη ΧΕΙΜΩΝΑΣ και δίπλα υπάρχει μια χαρακτηριστική φωτογραφία χειμωνιάτικου καιρού (βροχή, χιόνι...), ενώ πάνω δεξιά υπάρχει γραμμένη η λέξη ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ, με αντίστοιχη φωτογραφία (ήλιος, θάλασσα...). Κάθε στήλη είναι χωρισμένη σε λωρίδες και σε καθεμία υπάρχει γραμμένη μία λέξη με την αντίστοιχη εικόνα από κάτω, π.χ. παντελόνι. Στο πάτωμα υπάρχουν σκόρπια αυτοκόλλητα ρούχα, τα οποία τα παιδιά καλούνται να τοποθετήσουν δίπλα από την αντίστοιχη λέξη. Να σημειωθεί ότι σε κάθε στήλη υπάρχουν οι λέξεις των ρούχων που φοριούνται την ανάλογη εποχή (γάντια, σκούφος, κασκόλ, μπουφάν, μπότες, τον χειμώνα· μαγιό, σορτσάκι, φανελάκι, κοντομάνικο μπλουζάκι, το καλοκαίρι).

Στην παραπάνω δραστηριότητα η έμφαση που θα πρέπει να δοθεί από τη νηπιαγωγό είναι στη διάκριση των ρούχων ανάλογα με την εποχή καθώς και στη γραπτή απόδοση της κάθε λέξης με την οποία καλούνται να αντιστοιχίσουν κάθε ρούχο. Μέσα από τη δραστηριότητα αυτή θα φανεί κατά πόσο τα παιδιά έχουν αποκτήσει την ικανότητα να αναγνωρίζουν τις όμοιες λέξεις και μπορούν να τις αναγνωρίζουν οπουδήποτε αλλού τις δουν γραμμένες (ανάδυση του γραμματισμού).

3^η δραστηριότητα: Σε ένα χαρτόνι είναι σχεδιασμένα δύο σώματα: ενός άντρα ενήλικα και ενός παιδιού. Ακόμη, είναι σχεδιασμένα χωριστά τα ρούχα, τα οποία είναι μεν ίδια αλλά διαφορετικών μεγεθών. Τα παιδιά καλούνται να προβληματιστούν και να αντιστοιχίσουν το ανάλογο ρούχο με το ανάλογο σώμα. Τα παιδιά μπορούν να εκτελέσουν την παραπάνω δραστηριότητα και χωρισμένα σε ομάδες, από τις οποίες περνάει η νηπιαγωγός και συζητά με τα παιδιά για ποιο λόγο επιλέγουν το συγκεκριμένο μέγεθος σε κάθε περίπτωση, δίνοντας έμφαση στα επίθετα *μικρός – μεγάλος*.

*Σε αυτή τη δραστηριότητα η έμφαση δίνεται στις εκφράσεις που ορίζουν τα μεγέθη των ρούχων, δηλαδή στην εκμάθηση των επιθέτων **μεγάλος-μικρός** και των συναφών εκφράσεων αλλά και στην κατανόηση της έννοιας του μεγέθους.*

4^η δραστηριότητα («Συνάντηση πολιτισμών»): Η νηπιαγωγός ζητά από κάθε παιδί να φέρει στην τάξη κάποιο κομμάτι (οτιδήποτε) της παραδοσιακής φορεσιάς της χώρας του, μια φωτογραφία που να απεικονίζει κάτι ανάλογο ή ακόμα κι ένα αντιπροσωπευτικό τραγούδι. Αν υπάρχει η δυνατότητα, μπορεί να έρθει κάποιος από την οικογένεια του παιδιού και να δημιουργήσουν μια μικρή έκθεση με ό,τι από αυτά τα στοιχεία (παπούτσια, κάλτσες, καπέλα...) έχουν συγκεντρώσει. Γίνεται συζήτηση για τις ομοιότητες και τις διαφορές της κάθε φορεσιάς και στο τέλος ψηφίζουν εκείνη που τους άρεσε περισσότερο.

Η δραστηριότητα αυτή, και με την ουσιαστική συμβολή της νηπιαγωγού, μπορεί να φέρει τα παιδιά πιο κοντά και να βοηθήσει σημαντικά στην αποδοχή του «άλλου» και της διαφορετικής κουλτούρας που φέρει το καθένα. Η συμμετοχή όλων όσοι είναι διαθέσιμοι από τις

οικογένειες των παιδιών και η συζήτηση μεταξύ τους, με τη νηπιαγωγό και με τα παιδιά μπορεί πραγματικά να είναι μια ευκαιρία για να γνωριστούν όλοι καλύτερα μεταξύ τους και για να υπάρξει μια συνεργασία στο μέλλον.

2^η Υποενότητα: Φαγητά**Στόχοι:**

Επικοινωνιακοί	Πολιτισμικοί/ Πραγματολογικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
✓ Ανταλλαγή απόψεων και συνεργασία μεταξύ των παιδιών και της νηπιαγωγού	✓ Γνωριμία με την ελληνική κουζίνα	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Καλλιέργεια και παραγωγή προφορικού λόγου ✓ εισαγωγή στη γραφή και την ανάγνωση 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ γλυκό - αλμυρό ✓ ξινό - πικρό ✓ Καλησπέρα - Τι θα πάρετε; - Τι θα πιείτε; ✓ Μια σαλάτα - κοτόπουλο - πατάτες -πορτοκαλάδα ✓ Ευχαριστώ - Παρακαλώ ✓ Πόσο κάνει; ✓ Ορίστε τα ρέστα σας.

Μέσα – Υλικά

Μαντίλι, προϊόντα (μέλι, ζάχαρη...), αφίσα, μουσική, συζήτηση, διάλογος, παρατήρηση, ταβέρνα, κατάλογοι, φαγητά.

Ενδεικτική Πορεία

1^η δραστηριότητα: «Γνωρίζω τις γεύσεις»: Η νηπιαγωγός τοποθετεί σ' ένα τραπεζάκι προϊόντα με διαφορετικές γεύσεις. Πιο συγκεκριμένα, μπορεί να επιλέξει για παράδειγμα το μέλι ή τη ζάχαρη για γλυκό, χυμό λεμονιού για ξινό, αλάτι για αλμυρό, και πικρή σοκολάτα. Στη συνέχεια καλεί τα παιδιά να παίζουν ένα παιχνίδι. Το κάθε παιδί, αφού κλείσει τα μάτια του με ένα μαντίλι, δοκιμάζει τα προϊόντα και ανάλογα με τη γεύση του καθενός παίρνει την ανάλογη έκφραση. Τα υπόλοιπα παιδιά παρατηρούν τις αντιδράσεις του συμμαθητή τους. Αφού όλοι παίζουν το παιχνίδι, η νηπιαγωγός προτρέπει τα παιδιά να ονομάσουν τις γεύσεις. Έτσι γίνεται και η εισαγωγή των λέξεων *γλυκό, αλμυρό, ξινό, πικρό*. Έπειτα τα παιδιά μιλούν για φαγητά που έχουν δοκιμάσει και τα κατατάσσουν στις αντίστοιχες γεύσεις. Μπορούν ακόμη να φτιάξουν και έναν πίνακα ή κατάλογο με φαγητά διαφορετικών γεύσεων.

Η παραπάνω δραστηριότητα εστιάζει στη διάκριση των γεύσεων που θα πρέπει να μπορούν να κάνουν τα παιδιά, μαθαίνοντας και το ανάλογο λεξιλόγιο. Ο βιωματικός τρόπος με τον οποίο γίνεται η προσέγγιση των εννοιών αυτών μπορεί πραγματικά να έχει καλύτερα αποτελέσματα και σαφώς η δραστηριότητα να είναι και πιο διασκεδαστική για τα παιδιά. Η κατηγοριοποίηση, επίσης, των φαγητών ανάλογα με τη γεύση θα είναι μια καλή ευκαιρία εμπέδωσης των όσων έμαθαν. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι, αν τα παιδιά κουραστούν ή μειωθεί το ενδιαφέρον τους, το τελευταίο αυτό σκέλος της δραστηριότητας μπορεί να γίνει κάποια άλλη χρονική στιγμή

της ίδιας ημέρας ή κάποια άλλη μέρα. Σε αυτό το θέμα, το πρόγραμμα διαθέτει ευελιξία, που σημαίνει ότι θα πρέπει να προσαρμόζεται και στις ανάγκες και τις επιθυμίες των παιδιών. Το να μιλούν, επίσης, τα παιδιά για τις εμπειρίες τους συμβάλλει στην καλλιέργεια του προφορικού τους λόγου και θα πρέπει διαρκώς να ενθαρρύνονται σ' αυτό.

2^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός απλώνει μπροστά στα παιδιά μια μεγάλη αφίσα η οποία απεικονίζει ένα τραπέζι (ταβέρνας) στο οποίο είναι τοποθετημένα διάφορα φαγητά. Τα παιδιά παρατηρούν την αφίσα και συζητούν. Όσο διαρκεί η παρατήρηση παίζει απαλή μουσική. Έπειτα τα παιδιά περιγράφουν τα φαγητά που είδαν. Μιλούν για το πώς μπορεί να έχουν φτιαχτεί, αν έχουν δοκιμάσει κάποια από αυτά και τι γεύση υποσιάζονται πως έχουν. Η νηπιαγωγός παράλληλα μπορεί να έχει φέρει μερικά υλικά, για να μαγειρέψουν ή να φτιάξουν κάποιο φαγητό. Για παράδειγμα, μπορούν εύκολα να φτιάξουν μια χωριάτικη σαλάτα.

Εναλλακτικά, μπορούν να επισκεφθούν μια κοντινή ταβέρνα ή εστιατόριο ή φαστ φουντ, όπου μπορούν να παρατηρήσουν τον χώρο, τη διακόσμηση, τους καταλόγους με τα φαγητά και τις τιμές των προϊόντων, τους/τις μάγειρες/μαγειρίσσοις και τους/τις σερβιτόρους/ες. Επιστρέφοντας στο νηπιαγωγείο έχοντας πάρει ιδέες από αυτά που είδαν αφήνονται ελεύθερα να παίζουν την ταβέρνα ή το εστιατόριο. Έτσι, κατασκευάζουν καταλόγους, φτιάχνουν φαγητά, διαμορφώνουν κατάλληλα την αίθουσα. Όταν όλα είναι έτοιμα, κάποια παιδιά κάνουν τους πελάτες, ενώ κάποια άλλα τους/τις σερβιτόρους/ες. Παραγγέλνουν χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες φράσεις: *Καλησπέρα! Τι θα πάρετε; Τι θα πιείτε; Μια σαλάτα, κοτόπουλο, πατάτες, πορτοκαλάδα, Ευχαριστώ, Παρακαλώ, Πόσο κάνει, Ορίστε τα ρέστα σας.* Το παιδί σημειώνει τις παραγγελίες σε ένα μπλοκάκι. Οι ρόλοι εναλλάσσονται.

Η παραπάνω δραστηριότητα προσφέρει πολλές ευκαιρίες στα παιδιά για συνεργασία μεταξύ τους και περιλαμβάνει επίσης ποικιλία μεθόδων, όπως την παρατήρηση, τη συζήτηση πάνω στην κατάσταση προβληματισμού που έχει θέσει η νηπιαγωγός και, τέλος, την πράξη από τα ίδια τα παιδιά, τα οποία εμπλέκονται ενεργά στην όλη διαδικασία. Τα παιδιά, ύστερα από την παρατήρηση, υποδύονται ρόλους και περνούν από διάφορα «πόστα», γεγονός που τους προσφέρει ποικιλία εμπειριών. Το κοινωνικοδραματικό παιχνίδι αποτελεί έναν ενδεδειγμένο τρόπο, για να δράσουν τα παιδιά, να μιλήσουν, να επικοινωνήσουν, όπως θα έκαναν σε πραγματικές συνθήκες, χρησιμοποιώντας και τις ανάλογες λεκτικές πράξεις που ταιριάζουν στην περίπτωση. Ο τρόπος αυτός βοηθά και τις νηπιαγωγούς να δούν πώς τα παιδιά αντιλαμβάνονται και κατανοούν τον κόσμο που τα περιβάλλει. Η δραστηριότητα αυτή επίσης προωθεί την ανάπτυξη του γραμματισμού των παιδιών και την εξοικείωσή τους με τη διαδικασία της γραφής και της ανάγνωσης.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟ

1^η Υποενότητα:

2^η δραστηριότητα: Έναν πίνακα σε χαρτόνι, ο οποίος είναι χωρισμένος στη μέση. Επάνω αριστερά είναι γραμμένη η λέξη ΧΕΙΜΩΝΑΣ και δίπλα υπάρχει μια χαρακτηριστική φωτογραφία χειμωνιάτικου καιρού (βροχή, χιόνι), ενώ πάνω δεξιά υπάρχει γραμμένη η λέξη ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ, με αντίστοιχη φωτογραφία (ήλιος, θάλασσα). Κάθε στήλη είναι χωρισμένη σε υποστήλες, όπου σε καθεμία υπάρχει γραμμένη μία λέξη με την αντίστοιχη εικόνα από κάτω, π.χ. παντελόνι.

Ενότητα 7^η

«Διασκεδάζω – Παίζω παιχνίδια – Τηλεόραση»

Ο γενικός στόχος αυτής της ενότητας είναι να εμπλουτίσουν τα παιδιά το λεξιλόγιό τους, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν σε καθημερινές επικοινωνιακές καταστάσεις, όπως το παιχνίδι με συνομηλίκους, και να καλλιεργήσουν τον προφορικό τους λόγο μέσα από παιγνιώδεις καταστάσεις και τραγούδια και να μάθουν να συνεργάζονται με τους συμμαθητές τους λειτουργώντας ως μέλη μιας ομάδας. Επίσης, ένας από τους βασικούς σκοπούς της ενότητας αυτής είναι και η δυνατότητα χρήσης ενός βασικού λεξιλογίου που αφορά στην τηλεόραση, τις παιδικές εκπομπές, το δελτίο καιρού, για τα οποία το παιδί ακούει σε συζητήσεις στο σπίτι ή στο σχολείο και για τα οποία μιλάει με τους φίλους του.

1^η Υποενότητα: Διασκεδάζω – Παίζω παιχνίδια**Στόχοι:**

Επικοινωνιακοί	Πολιτισμικοί/ Πραγματολογικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές φράσεις
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνεργασία ✓ συντονισμός κινήσεων ατόμου και ομάδας ✓ ψυχαγωγία 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Επαφή με παιχνίδια που παίζονται στην Ελλάδα ✓ εκμάθηση ελληνικών τραγουδιών 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εμπλουτισμός λεξιλογίου ✓ εισαγωγή στον γραμματισμό (ανάγνωση, εικόνα – λεζάντα) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εμπλουτισμός λεξιλογίου ✓ Α, σε βρήκα, φτου φτου ο ... ✓ Φτου και βγαίνω ✓ Ο... είναι/ κρύβεται στο κουκλόσπιτο.... ✓ Το μαντηλάκι πέρασε... ✓ Ποιος έφυγε; Τι φοράει; Τι χρώμα είναι το παντελόνι του; ✓ Περνά - περνά η μέλισσα... ✓ Εσύ τι θέλεις να είσαι;

Μέσα - Υλικά

Συζήτηση, διάλογος, γαντόκουκλα, μαντίλι, αυτοκόλλητα, τραγούδια (ενδεχομένως κασέτα και κασετόφωνο)

1^η δραστηριότητα: «Κρυφτό»

Η νηπιαγωγός και τα νήπια κάθονται στον κύκλο. Η νηπιαγωγός έχει κρύψει την «Αθηνά» (γαντόκουκλα) και ρωτάει τα παιδιά: **«Παιδιά, πού είναι σήμερα η Αθηνά; Ξέρετε πού είναι; Μήπως την είδατε πουθενά;»**, τα παιδιά απαντούν προφανώς «όχι» και η νηπιαγωγός αλλάζοντας τη φωνή της λέει: **«Εδώ είμαι, εδώ είμαι, δε με βλέπετε;»**. **«Πού είσαι;» «Εδώ, εδώ, ψάξτε με!»**. Τα παιδιά και η νηπιαγωγός ψάχνουν για τη γαντόκουκλα. Όταν τη βρουν, η νηπιαγωγός ρωτάει την Αθηνά: **«Μα καλά, εσύ γιατί το έκανες αυτό;»**, **«Γιατί ήθελα να παίξω κρυφτό»**, απαντά η Αθηνά. Η νηπιαγωγός και τα παιδιά ρωτούν απορημένοι: **«Κρυφτό; Τι είν' αυτό;»**. Η Αθηνά (μέσα από τη φωνή της νηπιαγωγού φυσικά) εξηγεί πώς παίζεται το παιχνίδι, ότι δηλαδή ένα παιδί κλείνει τα μάτια του και μετράει από το **1 ως το 10 αργά αργά**, ενώ τα υπόλοιπα παιδιά τρέχουν να κρυφτούν. Όταν φτάσει στο 10, λέει **«Φτου και βγαίνω»** και ψάχνει να βρει πού είναι κρυμμένα τα παιδιά. Για κάθε ένα παιδί που βρίσκει, φωνάζει: **«Α, Παύλο, σε βρήκα. Φτου φτου ο Παύλος»**. Αν υπάρχει δυνατότητα, καλό είναι το παιδί να λέει και πού βρήκε το φίλο του, π.χ. **«Ο Γιάννης είναι πίσω απ' τη βιβλιοθήκη»**. Το παιχνίδι τελειώνει, όταν το παιδί που «τα φυλάει» βρει όλα τα παιδιά.

Δίνεται έμφαση στη χρήση των λεκτικών φράσεων κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού. Η νηπιαγωγός φροντίζει να περάσουν, αν όχι όλα, τουλάχιστον τα περισσότερα παιδιά από τη θέση αυτού που ψάχνει να βρει

πού είναι κρυμμένα τα υπόλοιπα παιδιά. Κατά τη διαδικασία αυτή τα νήπια καλούνται να χρησιμοποιήσουν τις συγκεκριμένες φράσεις του παιχνιδιού.

2^η δραστηριότητα: «Το μαντιλάκι»

Τα παιδιά κάθονται στον κύκλο. Η νηπιαγωγός έχει φέρει μαζί της ένα μαντίλι και λέει στα παιδιά: **«Έχω εδώ ένα μαντίλι. Θέλετε να παίξουμε μ' αυτό;»**. Η νηπιαγωγός εξηγεί με απλά λόγια και δείχνει παράλληλα με κινήσεις πώς παίζεται το παιχνίδι: τρέχει γύρω από τον κύκλο των παιδιών κρατώντας το μαντιλάκι και τραγουδάει: **«Το μαντιλάκι πέρασε κι η κόρη το γυρεύει...»**. Σε ανυποψίαστο χρόνο το αφήνει πίσω από την πλάτη ενός παιδιού, το οποίο σηκώνεται αμέσως (με την παρότρυνση της νηπιαγωγού, εφόσον εκείνη τη στιγμή δείχνει το παιχνίδι στα παιδιά), παίρνει το μαντίλι και κυνηγάει τη νηπιαγωγό, για να την πιάσει. Η νηπιαγωγός θα πρέπει να προλάβει να καθίσει στη θέση του παιδιού, πριν αυτό την πιάσει. Αν συμβεί το πρώτο, δηλαδή αν η νηπιαγωγός προλάβει να καθίσει στη θέση του παιδιού, το παιχνίδι συνεχίζεται με το παιδί που έχει το μαντίλι να τρέχει γύρω γύρω λέγοντας το τραγουδάκι. Αν, όμως, το παιδί που έχει το μαντίλι πιάσει τη νηπιαγωγό πριν ακόμα εκείνη καθίσει στη θέση του, τότε το παιχνίδι συνεχίζεται με τη νηπιαγωγό να έχει ξανά το μαντίλι και να τρέχει γύρω από τον κύκλο των παιδιών. Το παιχνίδι συνεχίζεται από τα ίδια τα παιδιά.

Κρίνεται σκόπιμο η νηπιαγωγός να παροτρύνει τα παιδιά να τραγουδούν όλα μαζί το τραγούδι που συνοδεύει το παιχνίδι, ώστε να συμμετέχουν ενεργά σε όλη τη διαδικασία και να μη μένουν απλοί θεατές. Η εκμάθηση του τραγουδιού, κάτι ευχάριστο για τα παιδιά, και η επανάληψή του, όσες φορές θα παίζουν το παιχνίδι, θα βοηθήσει στην όλο και μεγαλύτερη εξοικείωσή τους με την ελληνική γλώσσα.

3^η δραστηριότητα «Περνά – περνά η μέλισσα»

Δύο παιδιά στέκονται αντικριστά ενώνοντας πρώτα τις παλάμες τους, όπως όταν χτυπάμε παλαμάκια, και κατόπιν με τις παλάμες τους απέναντι, σαν σε γέφυρα. Το ένα παιδί φοράει πάνω στη μπλούζα του ένα αυτοκόλλητο που δείχνει μια φέτα από καρπούζι και από κάτω έχει μια λεζάντα όπου γράφει **καρπούζι** και το άλλο παιδί φοράει ανάλογα ένα αυτοκόλλητο που δείχνει μια φέτα από πεπόνι και έχει τη λεζάντα που γράφει **πεπόνι**. Τα υπόλοιπα παιδιά περνούν και ξαναπερνούν κάτω από τη γέφυρα και όλοι μαζί τραγουδούν: **«Περνά περνά η μέλισσα, με τα μελισσόπουλα και με τα παιδόπουλα»**. Όποιο παιδί βρεθεί στο τέλος της φράσης κάτω από τη γέφυρα το πιάνουν, το αιχμαλωτίζουν θα λέγαμε τα άλλα παιδιά, και το ρωτούν **«Τι θέλεις να είσαι, καρπούζι ή πεπόνι;»**. Αφού διαλέξει, πάει πίσω από την αντίστοιχη ομάδα και πιάνει από τη μέση το μπροστινό του. Έτσι διαμορφώνονται οι δύο ομάδες, αφού έχουν περάσει όλα τα παιδιά, και στο τέλος τα δύο αρχικά παιδιά δίνουν τα χέρια τους και τραβούν ο καθένας προς το μέρος του την άλλη ομάδα, με τη βοήθεια και των παιδιών της ομάδας του. Όποια ομάδα καταφέρει να τραβήξει την άλλη κερδίζει.

Η νηπιαγωγός, πριν ξεκινήσει το παιχνίδι, εξηγεί στα παιδιά πώς παίζεται. Να σημειωθεί ότι στη θέση των δύο φρούτων, που επιλέχθηκαν εντελώς τυχαία, μπορεί να μπει οτιδήποτε άλλο, π.χ. σκύλος – γάτα, κάποιοι δημοφιλείς ήρωες των παιδιών κ.λπ. Αν τώρα όλα τα παιδιά συγκεντρωθούν στη μία από τις δύο ομάδες, η νηπιαγωγός φροντίζει, ώστε να γίνει ίσος ο καταμερισμός των παιδιών στις δύο ομάδες. Είναι, επίσης, σημαντικό να δίνεται έμφαση από τη νηπιαγωγό στη λεζάντα όπου αναγράφεται αυτό το οποίο αντιπροσωπεύει το παιδί, ώστε να επιτυγχάνεται η εξοικείωση με την

ανάγνωση. Όσον αφορά στο τραγούδι του παιχνιδιού, ισχύει ό,τι και στην προηγούμενη δραστηριότητα.

4^η δραστηριότητα: Ένα παιδί ακουμπά το κεφάλι του στον ώμο της νηπιαγωγού, με κλειστά μάτια. Ένα άλλο παιδί φεύγει από την ομάδα και κρύβεται μέσα στον χώρο. Το πρώτο παιδί ανοίγει τα μάτια και καλείται να βρει ποιο παιδί έφυγε. Η νηπιαγωγός προκαλεί τα παιδιά με ερωτήσεις όπως: ***Ποιος έφυγε από την παρέα μας; Ποιος λείπει;***

Παραλλαγή: Εάν έχει περάσει αρκετός χρόνος και η ομάδα γνωρίζεται καλά μεταξύ της, το παιδί που λείπει βρίσκεται εύκολα και σύντομα. Γι' αυτό το παιχνίδι μπορεί να συνεχιστεί ως εξής: Η νηπιαγωγός ή τα παιδιά από την ομάδα ρωτούν τι χρώμα παντελόνι φορούσε, τι χρώμα μπλούζα, τι παπούτσια... και το παιχνίδι συνεχίζεται έτσι.

Μέσα από αυτήν τη δραστηριότητα είμαστε σε θέση να καταλάβουμε αρκετά πράγματα, για το πώς αντιλαμβάνονται τα παιδιά την ομάδα τους και πόση σημασία δίνουν σε στοιχεία που χαρακτηρίζουν τον καθένα από τους συμμαθητές τους.

2^η Υποενότητα: Τηλεόραση**Στόχοι:**

Επικοινωνιακοί	Πολιτισμικοί/ πραγματολογικοί	Γνωστικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εργασία σε ομάδες ✓ συνεργασία ✓ ανταλλαγή απόψεων 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Γνωριμία με τις διαφορετικές καιρικές συνθήκες που επικρατούν στην Ελλάδα 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εκμάθηση ημερών της εβδομάδας 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Καλλιέργεια προφορικού λόγου ✓ εμπλουτισμός λεξιλογίου 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ μου αρέσει να βλέπω... ✓ έχει ήλιο ✓ έχει συννεφιά ✓ βρέχει ✓ χιονίζει ✓ κάνει κρύο ✓ κάνει ζέστη ✓ δελτίο ειδήσεων ✓ δελτίο καιρού ✓ ημέρες της εβδομάδας

Μέσα - Υλικά

Τραγούδι, βιντεοσκοπημένο δελτίο ειδήσεων και καιρού, χάρτης της Ελλάδας, καρτέλες με καιρικά φαινόμενα, συζήτηση, προβληματισμός, συνεργασία, παιχνίδι ρόλων

1^η Δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός δείχνει στα παιδιά σε βίντεο δημοφιλή παιδικά προγράμματα που παίζονται στην τηλεόραση. Τα ρωτά αν βλέπουν τηλεόραση και τι τους αρέσει. Τα παιδιά αφήνονται να εκφραστούν ελεύθερα. Η νηπιαγωγός, για να τα βοηθήσει, έχει φέρει στην τάξη εικόνες από παιδικές εκπομπές και τα παιδιά καλούνται να επιλέξουν αυτό που τους αρέσει περισσότερο να βλέπουν. Έτσι, η νηπιαγωγός ρωτά ένα-ένα τα παιδιά: **«Τι σου αρέσει να βλέπεις στην τηλεόραση;»** ή **«Ποιο είναι το αγαπημένο σου πρόγραμμα»;** Τα παιδιά πρέπει να καταστούν ικανά να απαντούν σε αυτές τις ερωτήσεις: **«Μου αρέσει να βλέπω...»**. Η νηπιαγωγός συνεχίζει ρωτώντας ποια μέρα έχει η τηλεόραση μια συγκεκριμένη παιδική εκπομπή (π.χ. Τομ και Τζέρι). Σε περίπτωση που τα παιδιά δε γνωρίζουν τις μέρες τις εβδομάδας, η νηπιαγωγός τους τις μαθαίνει. Πιο συγκεκριμένα, η νηπιαγωγός με τη βοήθεια ενός ημερολογίου αναφέρει στα παιδιά πως οι μέρες της εβδομάδας είναι επτά: ***Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή, Σάββατο, Κυριακή.*** Μπορούν, μάλιστα, να συνδέσουν την κάθε μέρα με ένα αγαπημένο τους παιδικό τηλεοπτικό πρόγραμμα, αν υπάρχει. Για να μάθουν με πιο ευχάριστο τρόπο τις ημέρες της εβδομάδας, η νηπιαγωγός μπορεί να χρησιμοποιήσει το παρακάτω τραγούδι, που περιλαμβάνεται στο CD με τα στρουμφάκια:

Δευτέρα κάτι έχω

Την **Τρίτη** δεν αντέχω

Τετάρτη πώς βαριέμαι

Την **Πέμπτη** δεν κρατιέμαι

Παρασκευή πρωί

Σάββατο μεσημέρι

Από όλες τις ημέρες η **Κυριακή** μ' αρέσει!

Οι παιδικές εκπομπές είναι ένα θέμα που ενδιαφέρει πολύ τα παιδιά και αφορά στην καθημερινότητά τους, γι' αυτό και η συζήτηση γι' αυτές και γενικότερα για την τηλεόραση μπορεί να προσφέρει ένα ερέθισμα και για την επίτευξη των στόχων που έχουμε θέσει. Η εκμάθηση, επίσης, του τραγουδιού με τις ημέρες της εβδομάδας και η μηχανική αναπαραγωγή του από τα παιδιά είναι χρήσιμη για την εκμάθηση των ημερών της εβδομάδας και μπορεί να μπει στο καθημερινό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου.

2^η δραστηριότητα: Στη συνέχεια η νηπιαγωγός δείχνει σε βίντεο ένα μικρό απόσπασμα από δελτίο ειδήσεων και δελτίο καιρού. Αν τα παιδιά δεν ξέρουν πώς λέγεται αυτό που βλέπουν, επαναλαμβάνει αυτές τις λέξεις αρκετές φορές. Ρωτά τα παιδιά: **«Ποιος στο σπίτι σας βλέπει ειδήσεις;»**. Η νηπιαγωγός σταματά το βίντεο κάθε φορά που θέλει να επιστήσει την προσοχή των παιδιών σε κάτι και γενικά συζητά με τα παιδιά για όλα αυτά που έχουν σχέση με την τηλεόραση. Η νηπιαγωγός αναφέρει πως αυτός που λέει τις ειδήσεις ονομάζεται *δημοσιογράφος*.

Έπειτα, η νηπιαγωγός κρεμά στον τοίχο έναν χάρτη της Ελλάδας. Παράλληλα, έχει σκορπίσει στο πάτωμα καρτέλες που η καθεμιά περιγράφει και ένα διαφορετικό καιρικό φαινόμενο. Τα παιδιά καλούνται να αντιστοιχίσουν τις καρτέλες στις διάφορες περιοχές της Ελλάδας σύμφωνα με το δελτίο καιρού που παρακολούθησαν. Κάθε παιδί καλείται να δικαιολογήσει την επιλογή του. Έτσι τα παιδιά γίνονται ικανά να περιγράφουν τις καιρικές συνθήκες (**Έχει ήλιο, Έχει συννεφιά, Βρέχει, Χιονίζει, Κάνει κρύο, Κάνει ζέστη..**). Η νηπιαγωγός πρέπει να επιμείνει,

ώστε, αν είναι δυνατόν, όλα τα παιδιά να πάρουν τον λόγο και να συμμετέχουν στη συζήτηση.

Ως συνέχεια αυτής της δραστηριότητας η νηπιαγωγός μπορεί να ζητήσει από τα παιδιά να περιγράψουν τον καιρό που τους αρέσει περισσότερο ή τον καιρό που επικρατεί το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στη χώρα τους. Ως βοήθεια χρησιμοποιούν τα καρτελάκια.

Η δραστηριότητα αυτή δίνει έμφαση κυρίως τόσο στη γνωριμία των παιδιών με τα καιρικά φαινόμενα και τις ανάλογες φράσεις που χρησιμοποιούμε, όταν θέλουμε να αναφερθούμε σε αυτά, όσο και στην εκμάθησή τους από τα παιδιά. Επίσης, στοχεύει στην εξοικείωση των παιδιών με ένα μέσο ενημέρωσης, όπως η τηλεόραση, και την εκμάθηση του σχετικού λεξιλογίου, όπως δημοσιογράφος, δελτίο ειδήσεων και δελτίο καιρού κ.λπ.

3^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός ενθαρρύνει τα παιδιά να παίξουν ένα παιχνίδι με τίτλο: «Τα νέα του νηπιαγωγείου μας». Έτσι, χωρίζονται σε ομάδες. Η μια ομάδα αναλαμβάνει να παρουσιάσει τις ειδήσεις, όπου θα δώσει έμφαση και θα πληροφορήσει τους υπόλοιπους για το πώς περνούν στο νηπιαγωγείο, ενώ η άλλη ομάδα ετοιμάζει το δελτίο καιρού περιγράφοντας τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν εκείνη τη στιγμή. Κάθε ομάδα δουλεύει ξεχωριστά και όποτε είναι έτοιμη ανακοινώνει όσα έχει να πει. Κάποια παιδιά, αν θέλουν, κάνουν τους τηλεθεατές. Τα θέματα μπορούν να διαφοροποιηθούν ανάλογα με τις ιδέες και τις προτάσεις των παιδιών. Η νηπιαγωγός επισκέπτεται κάθε ομάδα και προσφέρει τη βοήθειά της όπου χρειαστεί.

Η παραπάνω δραστηριότητα αποτελεί μια ευκαιρία για εμπέδωση των όσων γνώρισαν και διδάχτηκαν τα παιδιά στις προηγούμενες δραστηριότητες και προσφέρει τη δυνατότητα σε όλα τα παιδιά να έχουν έναν ενεργό ρόλο σε αυτό που θέλουν να ετοιμάσουν. Τα παιδιά μπορούν να δοκιμάσουν τις δυνάμεις τους σε πολλούς τομείς και φυσικά δίνεται έμφαση στην καλλιέργεια του προφορικού τους λόγου.

Ενότητα 8^η

«Γιορτές»

Ο γενικός σκοπός της ενότητας αυτής είναι να εξοικειωθούν τα παιδιά με τις εκφράσεις, το ευχολόγιο και μια σειρά από άλλα γεγονότα που συνοδεύουν κάποιες μεγάλες γιορτές στην Ελλάδα, όπως είναι τα Χριστούγεννα, το Πάσχα, η Πρωτομαγιά, αλλά και άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις, όπως είναι τα γενέθλια ενός παιδιού, ώστε να μπορούν να επικοινωνούν σε ικανοποιητικό βαθμό με τους γηγενείς και μη στις ανάλογες κοινωνικές περιστάσεις. Να γνωρίσουν, επίσης, κάποια ελληνικά έθιμα που λαμβάνουν χώρα στις γιορτές αυτές και να συμμετέχουν ενεργητικά σε όλη αυτή την εορταστική διαδικασία.

1^η Υποενότητα: Χριστούγεννα**Στόχοι:**

Πολιτισμικοί/ πραγματολογικοί	Αισθητικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
✓ Γνωριμία με τα έθιμα των Χριστουγέννων, της Πρωτοχρονιάς και των Φώτων στην Ελλάδα	✓ Δημιουργική έκφραση μέσω της κατασκευής στολιδιών	✓ Εμπλουτισμός λεξιλογίου ✓ καλλιέργεια προφορικού και γραπτού λόγου	✓ Χρόνια Πολλά! ✓ Καλά Χριστούγεννα! ✓ Καλή Χρονιά!

Μέσα - Υλικά

Τραγούδι, παρατήρηση, χαρτόνι, κόλλες, ψαλίδια, χρυσόσκονη, Άγιος Βασίλης.

1^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός, πριν έρθουν τα παιδιά στην τάξη, έχει φτιάξει μια μεγάλη φάτνη, στην οποία υπάρχει ένα μωρό (Χριστός), η Παναγία, οι τρεις μάγοι, ζώα και ένα λαμπρό αστέρι.

Τα παιδιά ερχόμενα στην τάξη παρατηρούν τη φάτνη, που τους κινεί την περιέργεια. Τα παιδιά και η νηπιαγωγός συγκεντρώνονται στον κύκλο και με αφορμή τη φάτνη η νηπιαγωγός δίνει πληροφορίες για τα πρόσωπα που υπάρχουν μέσα. Εξηγεί πως το μωρό είναι ο Χριστός, που γεννήθηκε στις 25 Δεκεμβρίου πριν από πολλά χρόνια και τη γέννηση του τη γιορτάζουμε κάθε χρόνο τέτοια μέρα. Γι' αυτό, επειδή περιμένουμε αυτή τη μέρα, τα Χριστούγεννα δηλαδή, στολίζουμε τα σπίτια μας, τα μαγαζιά, τους δρόμους. Η νηπιαγωγός τονίζει πως οι μέρες των Χριστουγέννων είναι ημέρες αγάπης, γι' αυτό στα αγαπημένα μας πρόσωπα στέλνουμε κάρτες, για να ευχηθούμε **Χρόνια πολλά!** και **Καλά Χριστούγεννα!**.

Έπειτα προτείνει στα παιδιά να φτιάξουν στολίδια, για να στολίσουν την αίθουσά τους. Η νηπιαγωγός τέλος αναφέρει στα παιδιά πως αυτή τη μέρα γιορτάζει στην Ελλάδα ο Χρήστος και η Χριστίνα.

Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί πως, εάν στην τάξη υπάρχουν παιδιά με διαφορετικές θρησκευτικές πεποιθήσεις, δηλαδή Μουσουλμάνοι, Βουδιστές ή άθεοι κ.τ.λ., η νηπιαγωγός δε θα πρέπει να σταθεί τόσο στο θεολογικό νόημα των Χριστουγέννων για τους χριστιανούς, όσο στο να περάσει στα παιδιά το κοινωνικό μήνυμα των Χριστουγέννων, την αγάπη δηλαδή για τους συνανθρώπους μας και το ενδιαφέρον που θα πρέπει έμπρακτα να τους δείχνουμε συνεχώς, αλλά και αυτές τις ημέρες περισσότερο. Και σίγουρα το

μήνυμα αυτό κρίνεται σημαντικό να περάσει σε μια τέτοια τάξη, όπου μπορεί να συνυπάρχουν πολλών διαφορετικών εθνοτήτων και θρησκευτικών αντιλήψεων παιδιά και όπου μπορούν να μπου οι βάσεις για μια ειρηνική συνύπαρξη των λαών.

2^η δραστηριότητα: Τα παιδιά παίρνουν υλικά από αυτά που έχει φέρει η νηπιαγωγός στην τάξη, π.χ. χρυσά/ ασημένια χαρτόνια, χρυσόσκονη, αστεράκια, κόλλες, ψαλίδια... και το καθένα φτιάχνει ό,τι στολίδι του αρέσει.

Η νηπιαγωγός παρατηρεί τη δουλειά κάθε παιδιού, δίνει ιδέες και, αν χρειάζεται, τα βοηθάει, καθώς επίσης τονίζει και ενισχύει τη συνεργασία μεταξύ των παιδιών.

Η δραστηριότητα αυτή έχει καθαρά ψυχαγωγικό χαρακτήρα και σκόπιμο είναι να αφήνονται τα παιδιά να δημιουργήσουν όπως αυτά θέλουν.

3^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός έχει φέρει στην τάξη ένα χριστουγεννιάτικο δέντρο χωρίς στολίδια επάνω του και πολλές εικόνες από στολισμένα χριστουγεννιάτικα δέντρα. Ζητά από τα παιδιά να παρατηρήσουν καλά τις εικόνες και, αν χρειάζεται, τα βοηθά να εντοπίσουν τη διαφορά που υπάρχει μεταξύ των δύο ειδών δέντρων, προβληματίζοντάς τα και παρακινώντας τα να εκφράσουν ελεύθερα την άποψή τους: **«Είναι ίδια αυτά τα δέντρα με το δικό μας; Αν όχι, σε τι διαφέρουν;»**. Μετά τη συζήτηση, προτείνει στα παιδιά να στολίσουν το δέντρο με τα στολίδια που έχουν κατασκευάσει, ώστε να γίνει όμορφο και να το έχουν στην τάξη τους για όλες αυτές τις γιορτινές μέρες.

Η δραστηριότητα αυτή έχει σαν θέμα το χριστουγεννιάτικο δέντρο που στολίζουμε στα σπίτια μας τις ημέρες αυτές και αποτελεί αφορμή για μια συζήτηση πάνω στον στολισμό του, τον οποίο και κάνουν πράξη τα παιδιά στη συνέχεια.

4^η δραστηριότητα: Κάτω από την πόρτα της αίθουσας κάποιος ρίχνει ένα φάκελο. Η νηπιαγωγός τον παίρνει και τον ανοίγει μπροστά στα παιδιά. Με έκπληξη διαπιστώνουν πως μέσα στον φάκελο υπάρχει μια χριστουγεννιάτικη κάρτα που γράφει: **«Χρόνια Πολλά και Καλά Χριστούγεννα!»** *Τα παιδιά του ... Νηπιαγωγείου.*

Τα παιδιά χαίρονται και αποφασίζουν να φτιάξουν και αυτά κάρτες, για να στείλουν στα υπόλοιπα νηπιαγωγεία και να χαρίσουν στα αγαπημένα τους πρόσωπα. Έτσι, παίρνουν υλικά, όπως χαρτόνια, ψαλίδια, κόλλες κ.λπ., και ετοιμάζουν τις κάρτες. Η νηπιαγωγός προτρέπει να γράψουν μέσα όποια ευχή θέλουν και με όποιον τρόπο αυτά μπορούν. Έπειτα, η νηπιαγωγός μεταγράφει τις ευχές των παιδιών κάτω από τις δικές τους. Τις βάζουν σε φακέλους και κάθε παιδί δίνει την κάρτα όπου αυτό επιθυμεί. Φυσικά συμπληρώνουν όνομα αποστολέα και παραλήπτη στον φάκελο της κάρτας.

Αυτή η δραστηριότητα περιλαμβάνει πολλά στοιχεία γραμματισμού, τα οποία θα πρέπει να εκμεταλλευτεί η νηπιαγωγός, όπως είναι οι ευχές που θα γράψουν τα παιδιά στις κάρτες, και καλό θα είναι να ενθαρρύνονται όλα τα παιδιά, εκτός από τη χρήση του προφορικού, και στη χρήση του γραπτού λόγου.

5^η δραστηριότητα: Ο Άγιος Βασίλης χτυπά την πόρτα του νηπιαγωγείου και μπαίνει μέσα στην τάξη. Τα παιδιά ξαφνιάζονται

ευχάριστα. Όλοι κάθονται στον κύκλο. Η νηπιαγωγός ρωτά τα παιδιά αν γνωρίζουν ποιος είναι αυτός που μπήκε στην τάξη τους. Αφού τα παιδιά εκφραστούν, η νηπιαγωγός εξηγεί πως ο Άγιος Βασίλης έρχεται την Πρωτοχρονιά και φέρνει δώρα στα παιδιά. Επίσης, αναφέρει πως αυτή τη μέρα γιορτάζει ο Βασίλης και η Βασιλική.

Τα παιδιά τραγουδούν:

*Άγιε μου Βασίλη, φέρε μου δωράκι
γιατί σε αγαπώ
και είμαι καλό παιδάκι.*

Στη συνέχεια ο Άγιος Βασίλης βγάζει από τον σάκο του μπαλόνια και σοκολάτες και τα μοιράζει στα παιδιά. Η νηπιαγωγός φωτογραφίζει τα παιδιά με τον Άγιο Βασίλη.

2^η Υποενότητα: Πάσχα**Στόχοι:**

Πολιτισμικοί/ πραγματολογικοί	Αισθητικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
✓ Γνωριμία με τα έθιμα του Πάσχα στην Ελλάδα	✓ Δημιουργική έκφραση μέσω της βαφής αυγών, του πλασίματος κουλουριών ή τσουρεκιού και του στολισμού λαμπάδας	✓ Εμπλουτισμός λεξιλογίου ✓ καλλιέργεια προφορικού και γραπτού λόγου	✓ Χρόνια Πολλά! ✓ Χριστός Ανέστη! ✓ Φτιάχνουμε...; ✓ Έλα να τσουγκρίσουμε!

1^η Δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός φέρνει στην τάξη ένα καλάθι που περιέχει κόκκινα αυγά, τσουρέκι, λαμπάδες, εικόνες με την σταύρωση και την Ανάσταση του Χριστού. Λέει στα παιδιά πως της το έδωσε μια φίλη της λόγω των ημερών. Παρακινεί τα παιδιά να το ανοίξουν.

Παίρνοντας αφορμή από αυτό, η νηπιαγωγός μιλά για το Πάσχα και τον εορτασμό του. Εξηγεί πως κατά το χριστιανικό Πάσχα οι νοικοκυρές βάφουν κόκκινα αυγά, φτιάχνουν κουλουράκια και τσουρέκια. Επίσης, πηγαίνουν στην εκκλησία κρατώντας λαμπάδες.

Η νηπιαγωγός προτείνει στα παιδιά να φτιάξουν τις δικές τους πασχαλινές λαμπάδες στολίζοντάς τες όπως επιθυμούν, για να τις πάρουν μαζί τους στην εκκλησία ή να τις χαρίσουν όπου θέλουν. Τα παιδιά ενθουσιάζονται με την ιδέα. Τα υλικά που θα χρησιμοποιήσουν βρίσκονται στα τραπέζια και κάθε παιδί αυτοσχεδιάζει.

Θα πρέπει και εδώ να σημειώσουμε, όπως και παραπάνω για τα Χριστούγεννα, πως, επειδή στην τάξη μπορεί να υπάρχουν παιδιά που δεν είναι χριστιανοί, η νηπιαγωγός δίνει έμφαση κυρίως στην πολιτισμική διάσταση της γιορτής του Πάσχα, με τη γνωριμία των εθίμων που λαμβάνουν χώρα τις ημέρες αυτές και που συνηθίζονται στις περισσότερες περιοχές της Ελλάδας.

2^η Δραστηριότητα: «Βάψιμο Αυγών – Κόκκινα Αυγά»

Η νηπιαγωγός φέρνει στην τάξη βρασμένα αυγά. Μαζί με τα παιδιά τα βάφουν σε κρύο νερό. Αφού τα αφήνουν να στεγνώσουν, κάθε παιδί ζωγραφίζει το αυγό του και το στολίζει όπως αυτό θέλει. Μπορεί, εάν θέλει, να γράψει επάνω στο αυγό το όνομά του. Η νηπιαγωγός εξηγεί στα παιδιά πως κατά το Χριστιανικό Πάσχα οι χριστιανοί τσουγκρίζουν τα βαμμένα αυγά τους λέγοντας τη φράση: «**Χριστός Ανέστη!**». Προτείνει

στα παιδιά, αν θέλουν, να τσουγκρίσουν και αυτά τα αυγά τους λέγοντας στον διπλανό τους: «**Έλα να τσουγκρίσουμε!**».

3^η Δραστηριότητα: «Κατασκευή Κολλάζ»

Μια άλλη δραστηριότητα που μπορεί να γίνει από τα παιδιά είναι να κατασκευάσουν ένα κολλάζ. Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες. Η πρώτη καλείται να φτιάξει ένα κολλάζ με φαγητά και γλυκά πασχαλινά. Η δεύτερη ομάδα καλείται να φτιάξει ένα κολλάζ με αντικείμενα που σχετίζονται με το Πάσχα, όπως λαμπάδες, αυγά, στολίδια.

Στη συνέχεια, τα παιδιά τοποθετούν τα κολλάζ τους το ένα δίπλα στο άλλο και το κρεμούν στην τάξη. Η νηπιαγωγός φορώντας μια γαντόκουκλα εμφανίζεται ξαφνικά και δανείζει τη φωνή της στη γαντόκουκλα. «**Πω πω! Τι βλέπω εδώ!** (κοιτάζει το κολλάζ των παιδιών), **κουλουράκια, λαμπάδες, κεριά... όλα αυτά είναι για το Πάσχα, ε; Αχ! τώρα που τα είδα όλα αυτά θυμήθηκα ένα τραγουδάκι!**».

Πάσχα - Πασχαλιά

Με κουλούρια, με κεριά

Και με κόκκινα αυγά!

Θέλετε να το πούμε όλοι μαζί; Η νηπιαγωγός με τη γαντόκουκλα μαθαίνει το τραγουδάκι στα παιδιά και το τραγουδούν όλοι μαζί.

3^η Υποενότητα «Γενέθλια»**Στόχοι:**

Επικοινωνιακοί	Αισθητικοί	Κοινωνικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις	Πολιτιστικοί/ πραγματολογικοί
✓ Καλλιέργεια συνεργατικότητας	✓ Δημιουργική έκφραση των νηπίων	✓ Δημιουργία σχέσεων με παιδιά εκτός τμήματος	✓ Εισαγωγή στη γραφή και την ανάγνωση ✓ καλλιέργεια προφορικού και γραπτού λόγου ✓ εμπλουτισμός λεξιλογίου	✓ Χρόνια Πολλά! ✓ Να ζήσεις! ✓ Να τα εκατοστήσεις!	✓ Εξοικείωση με έθιμα, ονομαστική γιορτή, γενέθλια

Μέσα - Υλικά

Τραγούδι, αφίσα, στολίδια, μουσική, τούρτα, κεράκια, μπογιές, κόλλα, χαρτόνι

1^η Δραστηριότητα

Να ζήσεις, Γιαννάκη!

Και χρόνια πολλά

Μεγάλος να γίνεις

Με άσπρά μαλλιά

(Τραγουδάκι που θα μάθουν τα παιδιά.)

Με αφορμή τα γενέθλια ενός παιδιού, νηπιαγωγός και παιδιά αποφασίζουν να κατασκευάσουν μια αφίσα δώρο για αυτόν που γιορτάζει. Συγκεντρωμένοι στον κύκλο συζητούν για το τι θα ήθελαν να περιέχει η αφίσα-δώρο. Για παράδειγμα, ευχές όπως: **Χρόνια Πολλά!**, **Να ζήσεις!**, **Να τα εκατοστήσεις!** κ.τ.λ.

Κάθε παιδί ζωγραφίζει τον εαυτό του στην αφίσα και γράφει δίπλα το όνομά του. Η νηπιαγωγός γράφει στο επάνω μέρος της αφίσας τις ευχές των παιδιών με μεγάλα γράμματα. Στο επάνω και κάτω μέρος της αφίσας κολλά ένα χρωματιστό σελοτέιπ. Τέλος, ανοίγει τρύπες στο επάνω μέρος, περνά κορδόνια και η αφίσα είναι έτοιμη. Όλοι μαζί τη χαρίζουν στο παιδί που έχει γενέθλια και μαθαίνουν το τραγούδι, ώστε να του το τραγουδήσουν αργότερα.

Δίνουμε έμφαση στις λεκτικές πράξεις που σχετίζονται με το συγκεκριμένο κοινωνικό γεγονός, ώστε τα παιδιά να είναι σε θέση να εκφράζονται κατάλληλα σε ανάλογες κοινωνικές περιστάσεις.

2^η Δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός και τα παιδιά αποφασίζουν να κάνουν ένα πάρτι, προκειμένου να γιορτάσουν τα γενέθλια του παιδιού. Για να έχει πολλά παιδιά το πάρτι, αποφασίζουν να φτιάξουν προσκλήσεις και να καλέσουν τα παιδιά του διπλανού τμήματος. Έτσι, κάθονται στα τραπεζάκια παίρνοντας τα υλικά που θα χρειαστούν (χαρτόνι, κόλλες,μπογιές), για να κατασκευάσουν τις προσκλήσεις. Σε αυτές αναγράφουν την ώρα και το μέρος που θα διεξαχθεί το πάρτι και ό,τι άλλο αυτά θέλουν. Μόλις οι προσκλήσεις ετοιμαστούν, ένα παιδί ντύνεται ταχυδρόμος και μοιράζει τις προσκλήσεις. Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και αναλαμβάνουν διάφορες εργασίες. Για παράδειγμα, η 1^η ομάδα αναλαμβάνει να στολίσει την αίθουσα, η 2^η ομάδα φροντίζει για τη μουσική και η 3^η ομάδα ασχολείται με τα κεράσματα του πάρτι. Αφού ετοιμαστούν όλα, η νηπιαγωγός φέρνει μια τούρτα με κεράκια, ο εορταζόμενος τα σβήνει και τα παιδιά του τραγουδούν το τραγούδι των γενεθλίων.

Τα παιδιά εδώ εξοικειώνονται με το πώς φτιάχνεται μια πρόσκληση και τι θα πρέπει να γράφεται μέσα σ' αυτήν, ανάλογα βέβαια και σε ποιον απευθύνεται. Με τον τρόπο αυτό εισάγονται τα παιδιά σε μια ακόμα έννοια του γραμματισμού. Η διανομή των ρόλων είναι επίσης ένα σημαντικό κομμάτι στο οποίο θα πρέπει να δοθεί επίσης έμφαση.

4^η Υποενότητα: Πρωτομαγιά**Στόχοι:**

Πολιτισμικοί/ Πραγματολογικοί	Αισθητικοί	Προμαθηματικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
✓ Επαφή με τον τρόπο εορτασμού της Πρωτομαγιάς στην Ελλάδα	✓ Καλλιτεχνική δημιουργία	✓ Να προσεγγίσουν την έννοια των αριθμών και να εξοικειωθούν με τα σύμβολά τους, μέσω της αντιστοίχισης των αριθμών με διάφορα χρώματα	✓ Εισαγωγή στην ανάγνωση και τη γραφή ✓ περιγραφή αντικειμένων ✓ βελτίωση προφορικού και γραπτού λόγου	✓ χρώματα

Μέσα - Υλικά

Λουλούδια, στεφάνι, τραγούδι

1^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός ερχόμενη στην τάξη φέρνει ένα καλάθι γεμάτο με πολλών και διαφόρων ειδών λουλούδια. Τα λουλούδια τραβούν την προσοχή των παιδιών, που τα μυρίζουν και τα περιεργάζονται. Η νηπιαγωγός εξηγεί στα παιδιά τον λόγο για τον οποίο έφερε τόσα λουλούδια στην τάξη. Πιο συγκεκριμένα, τους λέει ότι στην Ελλάδα, όταν μπαίνει ο μήνας Μάιος, οι περισσότεροι Έλληνες μαζεύουν λουλούδια και φτιάχνουν το πρωτομαγιάτικο στεφάνι, το οποίο κρεμούν έξω από την πόρτα του σπιτιού τους. Αν ο καιρός το επιτρέπει, τα παιδιά βγαίνουν έξω και μαζεύουν λουλούδια, για να φτιάξουν και αυτά το στεφάνι που θα διακοσμήσει την τάξη τους. Σε περίπτωση που ο καιρός δεν το επιτρέπει, χρησιμοποιούν τα λουλούδια που ήδη έχει φέρει η νηπιαγωγός και φτιάχνουν το στεφάνι. Η νηπιαγωγός έχει γράψει σε ένα μεγάλο χαρτόνι το παρακάτω τραγούδι για τον Μάη.

Λουλούδια ας διαλέξουμε

Και ρόδα και κρίνα

Κι ελάτε να πλέξουμε

Στεφάνια με κείνα

Στο Μάη που σήμερα

Προβάλλει στη γη

* Ποίημα: Ι. Πολέμη

Αρχικά διαβάζει τους στίχους στα παιδιά δείχνοντας παράλληλα με το δάχτυλό της τις λέξεις που διαβάζει και στη συνέχεια το τραγουδά. Έπειτα παροτρύνει τα παιδιά να το τραγουδήσουν όλοι μαζί.

2^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός δίνει σε κάθε παιδί ένα φύλλο εργασίας, για να χρωματίσουν μια εικόνα η οποία έχει σχέση με άνοιξη και λουλούδια και με χρώματα σύμφωνα με το πρόσταγμα των αριθμών. Πιο συγκεκριμένα, η ζωγραφιά που δίνεται στα παιδιά δεν έχει χρώματα. Επάνω σε κάθε αντικείμενο υπάρχει και ένας αριθμός. Κάθε αριθμός αντιστοιχεί σε ένα χρώμα, π.χ. 1: πράσινο, 2: μπλε, 3: κόκκινο, 4: κίτρινο, 5: καφέ (η λέξη πράσινο είναι τοποθετημένη σε πράσινο πλαίσιο, αντίστοιχα το ίδιο ισχύει και για τα υπόλοιπα χρώματα). Ζητείται από τα παιδιά να χρωματίσουν την εικόνα με το χρώμα που δηλώνει ο κάθε αριθμός. Μόλις τα παιδιά ολοκληρώσουν την εργασία τους, αφήνονται ελεύθερα να περιγράψουν την εικόνα.

Η δραστηριότητα αυτή αξιολογεί κατά πόσο τα παιδιά είναι σε θέση να κάνουν αντιστοιχίσεις μέσα από ένα θέμα το οποίο σχετίζεται με τη γιορτή της Πρωτομαγιάς και τα λουλούδια.

Ενότητα 9^η
«Μέσα Συγκοινωνίας»

Στόχοι:

Πολιτισμικοί/ πραγματολογικοί	Γνωστικοί	Αισθητικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύγκριση του τρόπου συγκοινωνίας της χώρας τους με την Ελλάδα. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Γνωριμία με τα διάφορα μέσα συγκοινωνίας σε ξηρά, θάλασσα και αέρα ✓ γνωριμία με την εξέλιξή τους στον χρόνο ✓ χρησιμότητά τους για τον άνθρωπο ✓ ομαδοποίηση αντικειμένων 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Δημιουργική έκφραση μέσω της ζωγραφικής 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εμπλουτισμός λεξιλογίου ✓ διάκριση μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου ✓ χρήση μελλοντικών εκφράσεων 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ταξιδεύω ✓ Θα πάω με... ✓ Θα ταξιδέψω με... ✓ Με τι θα πας; ✓ Πώς πας σε...;

Μέσα – Υλικά

Εικόνες/σλάιντς με διάφορα μέσα συγκοινωνίας, καρτέλες με λέξεις (Τρένο, αεροπλάνο...), παγκόσμιος χάρτης/ υδρόγειος σφαίρα, μαγνητοφωνημένοι ήχοι διαφόρων μέσων συγκοινωνίας, τραγούδι, παρατήρηση, προβληματισμός, συζήτηση, παιχνίδι.

Ο γενικός σκοπός αυτής της ενότητας είναι ν' αποκτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο καθώς και την ποικιλία των εκφράσεων που αφορούν τα μέσα συγκοινωνίας. Ειδικότερα, να γνωρίσουν ποια μεταφορικά μέσα υπάρχουν και ποια είναι η ονομασία τους, πώς μπορούμε να ταξιδέψουμε με αυτά, πώς ονομάζουμε τους ανθρώπους που εργάζονται εκεί και πώς ταξίδευαν οι άνθρωποι σε παλαιότερα χρόνια.

1^η Δραστηριότητα: Δείχνει η νηπιαγωγός στα παιδιά, με εικόνες ή σλάιντς, διάφορα μέσα συγκοινωνίας (τρένο, λεωφορείο, αεροπλάνο, αυτοκίνητο). Κάτω από τις εικόνες υπάρχει ξεχωριστή καρτέλα με την αντίστοιχη λέξη. Η νηπιαγωγός παρουσιάζει μία-μία τις εικόνες και προφέρει καθαρά την ονομασία του συγκεκριμένου μέσου. Ζητά από τα παιδιά με τη σειρά τους να κάνουν το ίδιο. Κατόπιν αλλάζει τις καρτέλες με τις εικόνες και τους ζητά να τις τοποθετήσουν σωστά. Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με ένα παιχνίδι μίμησης όπου τα παιδιά καλούνται να μιμηθούν με το σώμα τους και τη φωνή τους το κάθε μέσο, ενώ αναφέρονται (με την παρότρυνση της νηπιαγωγού) οι λέξεις: ταξίδι, ταξιδεύω. Π.χ. ο Χρήστος ταξιδεύει με τρένο. Η Μαρία θα κάνει ένα ταξίδι με το πλοίο.

Λαμβάνοντας υπόψη η νηπιαγωγός ότι τα παιδιά δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση, με τη βοήθεια των εικόνων και των αντίστοιχων

λέξεων προσπαθεί να κάνει γνωστά στα παιδιά τα μέσα συγκοινωνίας και τις ονομασίες τους. Αυτό θα μπορούσε να γίνει ως εξής:

- Να διαβάζει καθαρά, δυνατά και αργά την ονομασία του κάθε μεταφορικού μέσου.
- Να δείχνει παράλληλα με το δάχτυλό της τη λέξη που διαβάζει. Μ' αυτόν τον τρόπο έρχονται τα παιδιά σε επαφή με τον γραπτό λόγο. Βλέπουν δηλαδή ότι οι λέξεις διαβάζονται από τα αριστερά προς τα δεξιά και επιπλέον αυτά που λέμε μπορούμε και να τα γράψουμε.
- Η δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί σε δύο μαθήματα, σε περίπτωση που η νηπιαγωγός θεωρήσει ότι οι λέξεις (ονομασίες) είναι πολλές και μπερδεύουν ή κουράζουν τα παιδιά.
- Η μίμηση και η χρησιμοποίηση των ήχων θα βοηθήσει, με παιγνιώδη τρόπο, να μάθουν τα παιδιά να ξεχωρίζουν τα μεταφορικά μέσα, καθώς και στο να χρησιμοποιούν τις λέξεις **ταξίδι, ταξιδεύω** με τις αντίστοιχες προτάσεις, π.χ. **Τι κάνει ο Χρήστος; Ταξιδεύει με τρένο.**

2^η Δραστηριότητα: Με τη βοήθεια του παγκόσμιου χάρτη ή της υδρόγειου σφαίρας ρωτά τα παιδιά ποιο μέσο θα διάλεγαν, για να ταξιδέψουν στη χώρα τους, και τα ενθαρρύνει να χρησιμοποιήσουν μελλοντικές εκφράσεις: **Θα πάω με τρένο, Θα ταξιδέψω με αυτοκίνητο.** Η νηπιαγωγός —εκτός από εικόνες— μπορεί να προτείνει στα παιδιά να χαράξουν νοητά στον χάρτη με ένα μαρκαδόρο την πορεία ή την διαδρομή που θα ακολουθούσαν από την Ελλάδα ως τη χώρα προέλευσής τους. Καλεί στη συνέχεια τα παιδιά με πλήθος εικόνων από περιοδικά να ομαδοποιήσουν τα διάφορα μέσα ανάλογα με το πού ταξιδεύουν, π.χ. στεριά, θάλασσα, αέρας. Χρησιμοποιεί βέβαια και τις αντίστοιχες λέξεις. Δημιουργεί έτσι έναν πίνακα με αυτές τις κατηγορίες και καλεί τα παιδιά

να ζωγραφίσουν ένα μέσο, όποιο θέλουν, να το κόψουν και να το τοποθετήσουν στην ανάλογη κατηγορία. Μπορεί επίσης να ηχογραφήσει και ήχους από αυτά τα μέσα και να καλέσει τα παιδιά να αναγνωρίσουν το μέσο από το οποίο προέρχεται ο ήχος.

Σ' αυτή τη δραστηριότητα σκοπός είναι να μάθουν τα παιδιά να χρησιμοποιούν μελλοντικές εκφράσεις, όπως: **Θα πάω με τρένο, θα ταξιδέψω με αεροπλάνο κλπ.** Η νηπιαγωγός με τη βοήθεια ενός χάρτη ή της υδρόγειου σφαίρας μπορεί να ρωτήσει το κάθε παιδί για παράδειγμα:

- Νίκο με τι θα πας στη Σουηδία;
- Θα πάω με αεροπλάνο.

Προκειμένου να βοηθήσει τα παιδιά να χρησιμοποιήσουν τον μέλλοντα, δίνει η ίδια ένα παράδειγμα π.χ.

- **Το καλοκαίρι θα πάω στην Αμερική με αεροπλάνο. Εσύ, Μαρία, με τι θα πας στη χώρα σου;**

Αν κάποιο παιδί (η Μαρία στην προκειμένη περίπτωση) απαντήσει: - **Με τρένο,** η νηπιαγωγός επαναλαμβάνει την απάντηση του παιδιού λέγοντας: **Η Μαρία Θα πάει με τρένο!** Τονίζοντας ιδιαίτερα τη φράση **Θα πάει ή Θα ταξιδέψει.**

3^η Δραστηριότητα: Ως συνέχεια της παραπάνω δραστηριότητας, μπορούν να δημιουργηθούν πίνακες και να ομαδοποιηθεί ο τρόπος μετακίνησης στο παρελθόν, π.χ. για τη στεριά: άμαξα, γάιδαρος, για τη θάλασσα: σχεδία, ιστιοφόρο, για τον αέρα: φτερά (Ίκαρος), πάντα μέσα από εικόνες και λεζάντες με την ονομασία τους. Προεκτείνοντας, μέσα από τα μέσα μεταφοράς μπορεί να γίνει και αναφορά στα επαγγέλματα αυτών που εργάζονται σ' αυτά, π.χ. οδηγός τρένου, πιλότος, αεροσυνοδός, εισπράκτορας, σταθμάρχης, καθώς και στη δουλειά που κάνει ο καθένας

από αυτούς. Μπορούν να επισκεφτούν έναν σταθμό τρένου ή αεροδρόμιο ή σταθμό λεωφορείων (ΚΤΕΛ) και να δουν από κοντά τον κόσμο που πηγαινοέρχεται καθώς και τους ανθρώπους που δουλεύουν εκεί. Παράλληλα θα αναφέρονται και οι ανάλογες λέξεις, π.χ. σταθμάρχης, εισιτήρια, βαγόνια κ.ά. Στην τάξη μετά θα μπορούσε να γίνει δραματοποίηση ή να παίξουν διάφορα παιχνίδια: το τρενάκι με το γνωστό τραγούδι («*τσάφ τσούφ*»), τα αεροπλανάκια, έχοντας τα χέρια τους για φτερά κ.ά.

Σ' αυτή τη δραστηριότητα, προκειμένου να γίνει γνωστή στα παιδιά η εξέλιξη των μέσων συγκοινωνίας στον χρόνο, κρίνεται σκόπιμο να χρησιμοποιεί η νηπιαγωγός όσο το δυνατόν απλό και κατανοητό λεξιλόγιο προς τα παιδιά. Να χρησιμοποιεί δηλαδή λέξεις που ήδη γνωρίζουν, για να μπορέσουν να γίνουν κατανοητά τα όσα τους λέει. Επιπλέον, με τη βοήθεια των εικόνων και των αντίστοιχων λέξεων (λεζάντες) που θα δείχνει και θα διαβάζει στα παιδιά, θα μπορέσει να γίνει εφικτή η εμπέδωση αλλά και η εκμάθηση νέων λέξεων που αφορούν τα μέσα συγκοινωνίας. Όσον αφορά στα επαγγέλματα, η γνωριμία μπορεί να γίνει πάλι με τη βοήθεια εικόνων και της αντίστοιχης λεζάντας κάθε φορά. Η επίσκεψη σε κάποιο σταθμό, π.χ. ΚΤΕΛ, θα βοηθήσει τα παιδιά να γνωρίσουν με βιωματικό πλέον τρόπο τα επαγγέλματα και το αντίστοιχο μεταφορικό μέσο. Η επίσκεψη που θα πραγματοποιηθεί θα πρέπει να οργανωθεί κατάλληλα από τη νηπιαγωγό. Θα πρέπει, δηλαδή, να έρθει σε συνεννόηση με τους αρμόδιους ανθρώπους, προκειμένου να τους ενημερώσει για την επίσκεψη και τον σκοπό της. Επιπλέον, επικοινωνητικό θα ήταν να γίνει και μια σχετική συζήτηση στην τάξη, πριν από την πραγματοποίηση της επίσκεψης. Τα παιδιά μαζί με τη νηπιαγωγό μπορούν, για παράδειγμα, να προετοιμάσουν ερωτήσεις για τυχόν απορίες που πιθανόν να έχουν. Κατά τη διάρκεια της

επίσκεψης μπορούν –εάν αυτό είναι εφικτό– να φωτογραφίσουν ή να βιντεοσκοπήσουν τον χώρο.

Ενότητα 10η
«Επαγγέλματα»

Στόχοι:

Επικοινωνιακοί	Πολιτισμικοί/ πραγματολογικοί	Γλωσσικοί	Λεκτικές πράξεις
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνεργασία μεταξύ των νηπίων και επαφή με επαγγέλματα που συναντούν στην καθημερινή τους ζωή 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Επαφή με ελληνικά επαγγέλματα 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ενθάρρυνση νηπίων να παρατηρούν και περιγράφουν εικόνες ✓ βελτίωση και εμπλουτισμός λεξιλογίου ✓ αντιστοίχιση των λέξεων και της σημασίας τους 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ τι δουλειά κάνει; ✓ είναι φούρναρης ✓ ο φούρναρης φτιάχνει ψωμί ✓ ο γιατρός εξετάζει ανθρώπους ✓ ο μανάβης πουλάει φρούτα/ λαχανικά ✓ ο δημοσιογράφος λέει ειδήσεις ✓ ο ψαράς πιάνει/ πουλάει ψάρια ✓ ο ταχυδρόμος μοιράζει γράμματα

Μέσα - Υλικά:

Καρτέλες με τα επαγγέλματα, τις ονομασίες τους και τα χαρακτηριστικά αντικείμενά τους, μίμηση, συζήτηση, παρατήρηση, διάλογος

Ο γενικός σκοπός αυτής της ενότητας είναι να μάθουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο που αφορά στα διάφορα επαγγέλματα, καθώς και να ενθαρρυνθούν στο να περιγράφουν εικόνες χρησιμοποιώντας ή δημιουργώντας μικρές προτάσεις όπως: **Ο Φούρναρης φτιάχνει ψωμί** (Y-P-A).

1^η δραστηριότητα: «Γνωριμία με τα επαγγέλματα»

Η νηπιαγωγός έχει τοποθετήσει σε έναν πίνακα έξι φωτογραφίες, που η καθεμιά απεικονίζει και ένα επάγγελμα, π.χ. του φούρναρη, του γιατρού, του ταχυδρόμου, του ψαρά, του δημοσιογράφου, του μανάβη. Κάτω από τις φωτογραφίες αναγράφονται και οι αντίστοιχες λέξεις. Η νηπιαγωγός συζητά με τα παιδιά για τις φωτογραφίες, χωριστά για την κάθε μία, αφήνοντάς τα να τις περιγράψουν με όποιο τρόπο μπορούν. Αναλυτικότερα, σε κάθε φωτογραφία ρωτά: «**Τι δουλειά κάνει; Είναι... π.χ. φούρναρης**». Σε περίπτωση που τα παιδιά δεν γνωρίζουν την ονομασία του επαγγέλματος, το αναφέρει η νηπιαγωγός.

Σ' αυτή τη δραστηριότητα η νηπιαγωγός με τη βοήθεια εικόνων ενθαρρύνει τα παιδιά να τις περιγράψουν με σκοπό να γνωρίσουν τα επαγγέλματα. Προκειμένου να το πετύχει αυτό, χρησιμοποιεί απλό και κατανοητό προς τα παιδιά λεξιλόγιο κάνοντας παράλληλα ερωτήσεις, όπως: Τι βλέπουμε εδώ; Τι δουλειά κάνει αυτός;; Τι φοράει; κλπ. Σε περίπτωση

που τα παιδιά δεν γνωρίζουν κάποιες ονομασίες, η νηπιαγωγός τους τις λέει και προσπαθεί να τις μάθουν και τα παιδιά.

Τα επαγγέλματα που προτείνονται σε αυτή την δραστηριότητα είναι 6. Αυτά μπορούν αν αντικατασταθούν από τη νηπιαγωγό και η δραστηριότητα να επαναληφθεί με διαφορετικά επαγγέλματα.

2^η δραστηριότητα: Η νηπιαγωγός προτρέπει τα παιδιά να παρατηρήσουν προσεκτικά τις λέξεις που είναι γραμμένες κάτω από κάθε επάγγελμα, προφέροντάς τες η ίδια δυνατά και καθαρά. Έπειτα ξεκολλά τις καρτέλες με τις ονομασίες του επαγγέλματος και τις ανακατεύει. Έτσι, καλεί τα παιδιά να τις τοποθετήσουν στη σωστή εικόνα. Με τη διαδικασία της δοκιμής και του λάθους τα παιδιά ασκούνται στο να αναγνωρίζουν τις λέξεις και τη σημασία τους.

3^η δραστηριότητα: Στο πάτωμα η νηπιαγωγός έχει σκορπίσει καρτέλες με αντικείμενα που χρησιμοποιούνται στα παραπάνω επαγγέλματα: ψωμί, φτυάρι, μικρόφωνο, πετονιά, αγκίστρι, στηθοσκόπιο, φρούτα, λαχανικά, γράμματα, μικρόφωνο, βιολί, κάμερα... Στη συνέχεια καλεί τα παιδιά να επιλέξουν και να κολλήσουν δίπλα από κάθε επάγγελμα τα κατάλληλα αντικείμενα. Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία γίνεται προσπάθεια με τη βοήθεια της νηπιαγωγού να σχηματιστούν απλές κύριες προτάσεις (με Υ-Ρ-Α). π.χ:

- Ο φούρναρης φτιάχνει ψωμί
- Ο γιατρός εξετάζει αρρώστους
- Ο μανάβης πουλάει φρούτα/λαχανικά
- Ο δημοσιογράφος λέει ειδήσεις
- Ο ψαράς πιάνει ψάρια
- Ο ταχυδρόμος μοιράζει γράμματα

Στη 2^η και 3^η δραστηριότητα γίνεται μια προσπάθεια να μάθουν τα παιδιά ν' αναγνωρίζουν τις ονομασίες των επαγγελμάτων και να αντιστοιχούν έτσι την κατάλληλη λεζάντα στο ανάλογο επάγγελμα. Επιπλέον η νηπιαγωγός ενθαρρύνει τα παιδιά να σχηματίσουν απλές προτάσεις. Αυτό μπορεί να γίνει με την βοήθεια των εικόνων. Αναλυτικότερα, οι εικόνες μπορούν να τοποθετηθούν σε συγκεκριμένη σειρά, ώστε η κάθε μία να αντιστοιχεί και σε μια λέξη. Για παράδειγμα:

Ο φούρναρης	φτιάχνει	ψωμί
Εικόνα που θα δείχνει έναν φούρναρη	Εικόνα που θα δείχνει πώς φτιάχνεται το ψωμί	Εικόνα που θα δείχνει ένα ψωμί

4^η δραστηριότητα: Η ενότητα αυτή κλείνει με ένα παιχνίδι με τον τίτλο: «Μάντεψε τι δουλειά κάνω». Η νηπιαγωγός με παντομιμικές κινήσεις περιγράφει κάθε φορά ένα από τα παραπάνω επαγγέλματα και καλεί να παιδιά να μαντέψουν ποιο επάγγελμα μιμείται φωνάζοντας το. Το ίδιο επαναλαμβάνουν και τα παιδιά ένα-ένα.

Σ' αυτή τη δραστηριότητα η νηπιαγωγός μπορεί να χρησιμοποιήσει ως αφορμή μια κούκλα η οποία δεν ξέρει να μιλά τη γλώσσα των ανθρώπων και, για να τη βοηθήσουν πρέπει να της δείξουν τα επαγγέλματα με παντομιμικές κινήσεις. Εάν αυτό είναι δύσκολο να εξηγηθεί στα παιδιά, μπορεί να γίνει το αντίστροφο. Να ξεκινήσει, δηλαδή, η νηπιαγωγός να περιγράφει με κινήσεις ένα επάγγελμα και η κούκλα να το βρίσκει. Στη συνέχεια καλεί τα παιδιά να κάνουν το ίδιο.

Co funded by the European Union
Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Erasmus KA2
Cooperation for Innovation
and the Exchange of Good
Practices

Regional Directorate of Primary &
Secondary Education of Central
Macedonia
PIC No 930393931

Managing the Refugee and Migrant Flows
Through the Development of Educational and
Vocational Frames for Children and Adults.

Welcome Guide University of Western Macedonia

